

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Teologická fakulta

Katedra pedagogiky

Bakalářská práce

SROVNÁNÍ PNEUMATOLOGIÍ KŘESŤANSKÝCH CÍRKVÍ.

THE COMPARISON OF CHRISTIAN CHURCHES

PNEUMATOLOGY

Vypracovala: Michaela Maratová

Vedoucí práce: doc. Mgr. Jaroslav Vokoun Th.D.

Studijní obor: Pedagogika volného času

Forma studia: kombinovaná

2012

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury. Prohlašuji, že, v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění, souhlasím se zveřejněním své bakalářské (diplomové) práce, a to v nezkrácené podobě (v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných Teologickou fakultou) elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Praze dne:

Podpis:

PODĚKOVÁNÍ

Ráda bych tímto poděkovala panu doc. Mgr. Jaroslavu Vokounovi Th.D., vedoucímu této práce, za trpělivé vedení a nápady, které přispěly k jejímu dokončení.

ÚVOD	5
1. BIBLICKÉ ZÁKLADY PNEUMATOLOGIE	6
1.1. Duch svatý ve Starém zákoně.....	7
1.2. Duch svatý v Novém zákoně	8
2. DUCH SVATÝ A JEHO VÝZNAM V CHARISMATICKÝCH CÍRKVÍCH.....	10
2.1. Dílo Ducha svatého	10
3. 1. 1. Dílo Ducha svatého jako toho, kdo vydává svědectví	11
3.1.2. Dílo Ducha svatého jako zastávce a učitele	12
3.1.3. Duch svatý jako zdroj posvěcení	12
3.2. Křest v Duchu	14
3. 2. 1. Účel křtu v Duchu svatém	18
3. 2. 2. Přijetí křtu v Duchu	19
3.3. Duchovní dary	21
4. DUCH SVATÝ A JEHO VÝZNAM V KATOLICKÉ CÍRKVI.....	25
4.1. Duch svatý jako Duch Krista, Duch církve	26
4.1.1. Duch svatý jako dárce života a posvěcení	29
4.1.2. Duch svatý a jeho přítomnost v liturgii a svátostech	31
4.1.3. Duch svatý jako dar a dárce darů	34
4.2. Duchovní dary	37
4.2.1. Dar jazyků (glosolálie).....	38
4.2.2. Dar prorocství.....	39
4.2.3. Dar uzdravování.....	41
5. SROVNÁNÍ	42
ZÁVĚR.....	45
SEZNAM LITERATURY	48

ÚVOD

Duch svatý, jedna z osob Boží Trojice, je tím, jehož prostřednictvím Bůh v Kristu zjevuje sám sebe. Bez působení Ducha svatého by nebylo možné znát Boha. On je tím, kdo působí a jedná zde na zemi. Všechno, co Bůh na zemi dělá, dělá skrze svého Ducha.

V souvislosti s růstem charismatického hnutí a s tím související vlnou zájmu o Ducha svatého si většina církví začala uvědomovat význam pneumatologie, včetně potřeby hlubšího porozumění této třetí osobě Boží a jejímu jednání. Stále mocnější působení Ducha svatého ve světě vedlo k tomu, že si někteří lidé začali uvědomovat skutečnost, jak právě tato třetí osoba Trojice byla až dosud církví do značné míry opomíjena.

V předložené práci bylo mým cílem reflektovat svou zkušenost s Duchem svatým a jeho působením, získanou v charismatické církvi. Postupovala jsem tak, že jsem tuto zkušenost nejprve konfrontovala s biblickými východisky a s teologickými spisy letničních a evangelikálních autorů. Posléze jsem se seznámila s učením římskokatolických teologů a oficiálních církevních dokumentů o Duchu svatém, včetně duchovní zkušenosti katolické charismatické obnovy. Nakonec jsem obojí porovnála a našla shody i rozdíly v letniční a římskokatolické teologii i praktickém životě.

1. BIBLICKÉ ZÁKLADY PNEUMATOLOGIE

„Obecná víra pak jest ta, abychom ctili jednoho Boha v Trojici, a Trojici v jednotě bez míšení osob a bez rozlučování podstaty. Jiná jest totiž osoba Otce, jiná Syna, jiná Ducha svatého, ale Otce, Syna i Ducha svatého jedno jest božství, rovná sláva, spoluvěká velebnost“ (Chalcedonské vyznání).¹

Boží Trojice pro člověka zůstává určitým tajemstvím. Chce-li člověk uvažovat o Bohu, jeho přirozenosti i vnitřních vztazích, a vstoupit tak k němu do vnitřní svatyně, je třeba pokorného respektu před tím, co není plně zjeveno v Písmu.² Biblický slovník uvádí, že ačkoli Bible neformuluje učení o Trojici přímo, lze ji nalézt v Božím zjevení, a to náznakově v SZ a výslovně v NZ. To znamená, že ve světle zjevení Trojice v NZ lze zpětně vysledovat její implikace i ve SZ.³ Přestože v Písmu nikde výraz Boží Trojice nenajdeme, tak vše, co se můžeme o Trojici dozvědět, nacházíme právě v Bibli, která nám ukazuje Boha jako jediného, v jehož bytí existují tři rozdílné osoby. Augustin chápe Trojici jako tři rozdílné Osoby, které od sebe nelze rozlišit jinak než jejich vzájemnými vztahy.⁴ McRoberts vyjadřuje totéž, když píše: „*Otec, Syn a Duch svatý, tak jak je zjevuje Písmo, mají věčnou existenci jako tři různé osoby, a přesto Písma zjevují také jednotu těchto tří osob Boha. Odlišnosti mezi třemi Božími osobami se nedotýkají jejich esence či substance, ale jejich vztahů.*“⁵ Biblický slovník tyto vztahy charakterizuje jako jednotu v rozmanitosti, rovnost v důstojnosti a rozmanitost v jednání.⁶ To znamená, že Bůh je ve své podstatě jeden, ale v jeho bytí existují tři osoby, které však nelze chápat jako nezávislé individuality. Boží osobu tvoří tři osobní charaktery v rámci jediné podstaty. Každá z osob řídí své jednání a je si vědoma sebe sama, ale nikdy nejedná protikladně a nezávisle vůči druhým dvěma. To znamená, že tyto tři osoby Trojice mají odlišnou, ale ne vzájemně si odporující vůli.⁷ Biblický

---

¹ BARTOŠ, F. M. et al. *Čtyři vyznání*, s. 32.

² Srov. McROBERTS, K. D. *Svatá Trojice*, s. 153.

³ Srov. BRUCE, F. F. et al. *Nový biblický slovník*, s. 1053.

⁴ Srov. ZVĚŘINA, J. *Teologie Agapé II*, s. 352.

⁵ McROBERTS, K. D. *Svatá Trojice*, s. 176.

⁶ Srov. BRUCE, F. F. et al. *Nový biblický slovník*, s. 1054.

⁷ Srov. McROBERTS, K. D. *Svatá Trojice*, s. 160.

slovník tuto jednotu v rozmanitosti definuje tak, že když řekneme, že „Boží bytí je jednotné, znamená to, že Bůh je ve třech osobách centrem života, avšak jeho život není rozdělen na tři. Je jediný v podstatě, osobnosti a vůli. Rozmanitost představují osoby, charakteristiky a jednání“.⁸ „Tato rozmanitost či odlišnost mezi třemi osobami Trojice se nedotýká jejich esence či substance, ale pouze jejich vztahů. Jinak řečeno, podstata Božího bytí, řád bytí v Trojici, se odráží ve Trojici ekonomické.“⁹ „Jsou tři, nikoli stavem, nýbrž stupněm, nikoli podstatou, nýbrž podobou, nikoli mocí, nýbrž manifestací.“¹⁰ Co se týče rozmanitosti v jednání, někteří teologové mluví o určitém stupni podřízenosti mezi osobami Trojice (ve vztahu, nikoli v podstatě). To se týká zejména jednání v oblasti lidského vykoupení.

Otec působí skrze Syna a prostřednictvím Ducha. Kdo vidí Syna, vidí Otce. A Syna nemůže vidět, nekoná-li své dílo Duch svatý. Ježíš Kristus je považován za jedinečné sebe zjevení Boží, v němž Bůh zjevil svou vlastní podstatu, aby tak bylo pochopeno vše o Bohu a jeho vztahu ke světu a lidským bytostem. Poznáváme tak Boha skrze Syna, který je součástí jeho vlastního božského bytí.¹¹

Ježíš ukazuje na božství Ducha svatého. Duchu jsou připisovány všechny atributy božství, tzn. je vševědoucí (Iz 40,13,14; 1 K 2,10,11), všemohoucí (1 K 12,11; Ř 15,19), všudypřítomný (Ž 139,7-8), věčný (Žd 9,14). Duch svatý je Pravda (J 15,26), Dárce života (J 3,3-6), zapečetuje nás ke dni vykoupení (Ef 4,30). Duch svatý je Duch Otce a Syna, který k nám přichází a jehož prostřednictvím Bůh zjevuje sám sebe. V Duchu je identický dar i dárce. Poznání Otce, Syna a Ducha nemůže být odděleno jedno od druhého, protože Bůh je znám pouze skrze jeden akt sebe zjevení. Je to sebe zjevení Otce, skrze Syna a v Duchu svatém.¹²

1.1. Duch svatý ve Starém zákoně

Ačkoli Starý zákon Ducha svatého jako třetí osobu Trojice plně nezjevuje, je zde ukázán jako aktivní činitel v Božím jednání se stvořením. To, že ve SZ se toho

⁸ BRUCE, F. F. et al. *Nový biblický slovník*, s. 1054.

⁹ McROBERTS, K. D. *Svatá Trojice*, s. 176.

¹⁰ KALVÍN, J. *Instituce křesťanské víry*, s. 157.

¹¹ Srov. TORRANCE, T. F. *The Trinitarian Faith*, s. 202

¹² Srov. Tamtéž, s. 201.

o Duchu svatém nedozvídáme tolik jako v NZ, však neznamená, že by Duch svatý v této době nepůsobil a nekonal své dílo.

„*Hebrejšťina nemá vlastní slovo „duch.“*¹³ Duch je ve Starém zákoně nejčastěji označován výrazem *rúah*, který pravděpodobně vznikl pozorováním přírody a zkušeností života a který znamená dech nebo vítr. Výraz *rúach* má hebrejštině široký sémantický rozsah. Biblický slovník uvádí, že tento výraz označuje nejen vítr představující mocnou sílu (Gn 8,1), dech a dýchání (Gn 6,17) označující tajemnou sílu chápanou jako život či životní sílu, ale také Bohem danou moc. V tomto případě je termín používán k popisu událostí, ve kterých jsou lidé přemoženi Duchem a jeho nadpřirozenou mocí (Sd 3,10;6,34;11,29;13,25; 15,14;1 S 11,6). Tento *rúah* také některé starozákonní krále a proroky vedl do prorockého vytržení (1 S 10,6; 1 S 10,10).¹⁴

„ *Pojem rúah je výraz týkající se bytí. V jeho podstatě leží prožitek tajemné a bázeň vzbuzující moci, mohutné neviditelné síly větru, tajemství životní síly, vnější proměňující moci.*“¹⁵ *Rúah* zde označuje projevy Bohem dané moci a síly. Vyjadřuje pohyb, je to obraz vždy činného ženoucího se větru. Toto označení ukazuje na skutečnost, že tak jak neexistuje nehybný vítr, neexistuje ani nečinný Duch svatý. Žádné z označení však neukazuje na osobní charakter Ducha a nemluví o Duchu jako o třetí osobě Trojice. Podle Dolisty knihy Starého zákona naopak ukazují Ducha svatého spíše jako tvořivou Boží sílu a oživující princip.¹⁶

1.2. Duch svatý v Novém zákoně

V NZ je pro Ducha svatého používán výraz *pneuma*, který má podobný sémantický rozsah jako výraz *rúah*. Symbol větru s sebou přináší neviditelnost Ducha svatého (J 3,8). Účinky větru můžeme vidět, cítit, ale vítr sám zůstává neviditelný. Obraz větru je také použit pro popis události Letnic.¹⁷ Oproti Starému zákonu však Nový zákon ukazuje Ducha v jiném světle. Duch je zde zjeven jako ten, kdo je od počátku přítomen v Ježíšově životě. Stojí při jeho početí (Mt 1, 18-20; L 1, 35), sestupuje na něho při křtu v Jordánu ((Mt 3,11) a Ježíš skrze něho působí. NZ mluví o Duchu také jako o „Duchu

¹³ ZVĚŘINA, J. *Teologie Agapé I*, s. 99.

¹⁴ Srov. BRUCE, F. F. et al. *Nový biblický slovník*, s. 181.

¹⁵ BRUCE, F. F. et al. *Nový biblický slovník*, s. 181.

¹⁶ Srov. DOLISTA, J. *Věřím v Ducha svatého*, s. 10.

¹⁷ Srov. McLEAN, M. *Duch svatý*, s. 395.

svatosti“ (Ř 1,4), „Duchu věčnému“ (Žd 9,14), „Duchu milosti (Žd 10,29), „Duchu života“ (Ř 8,2).

V Janově evangeliu Ježíš mluví o Duchu jako o svém rovnocenném Zastánci, a Utěšiteli. Všechna tato slova jsou překladem řeckého *paraklétos*. S rolí Utěšitele je spojována i jeho úloha jako Ducha pravdy (J 16,7-14). Skutečnost, že Duch svatý je osobou potvrzují místa v Písmu, která mluví o tom, že můžeme Ducha zarmoutit (Ef 4,30), můžeme mu lhát (Sk 5,3) a můžeme ho poznávat (2 K 13,14; J 14,17). Duch je také ukázán jako aktivní činitel při znovuzrození (Ga 3,2n) i zmrtvýchvstání (Ř 8,9). Jsme pozváni, abychom s ním měli obecenství (2 K 13,13), jehož předpokladem je vztah. Nelze mít společenství s někým, s kým nemám žádný vztah a koho osobně neznám. Skutečnost, že můžeme Ducha zarmoutit nebo mu můžeme lhát, zase ukazuje na osobní charakter a city této třetí osoby Trojice.

SZ ukazuje Ducha jako aktivního Božího činitele při jednání se stvořením. Nový zákon ho zjevuje jako Boha jednajícího na zemi. Nejenom, že ho zjevuje jako na třetí osobu Boží, ale také jako toho, jehož působení bude odlišné od působení ve Starém zákoně. Prince v této souvislosti definuje tři charakteristické novozákonní znaky působení Ducha, které vyjadřují odlišnost od všech předchozích činností Ducha ve světě. První a nejdůležitější odlišností je skutečnost, že po Letnicích Duch svatý může přijít ke každému věřícímu individuálně jako osoba Boží (J 16,7).¹⁸ To znamená, že dar Ducha je osobní. Druhou je skutečnost, že Duch svatý přichází, aby ve věřícím přebýval. Prince zdůrazňuje, že „*nikde ve SZ nečteme, že Duch svatý přišel, aby se usadil v chrámu fyzického těla věřícího, a aby se zevnitř ujal řízení celé jeho osobnosti.*“¹⁹ Ve křtu v Duchu věřící přijímá tuto třetí osobu Trojice. Třetí odlišností je fakt, že jeho přebývání ve věřícím je trvalé. V této souvislosti uvádí, že „*po Kristově vystoupení na nebe byla otevřena cesta Duchu svatému, a v tomto období je to On, Duch svatý, který je zde na zemi osobním představitelem Božství.*“²⁰

---

¹⁸ Srov. PRINCE, D. *Základy křesťanské víry*, s. 205.

¹⁹ Tamtéž, s. 205.

²⁰ Tamtéž, s. 204.

2. DUCH SVATÝ A JEHO VÝZNAM V CHARISMATICKÝCH CÍRKVÍCH

Letniční či charismatické hnutí představuje široký proud v rámci křesťanství, který zdůrazňuje význam a roli Ducha svatého a to jak v životě církve, tak v životě jednotlivce. Toto hnutí ukazuje, že se v současné době děje v církvi po celém světě něco mimořádného. Bůh vylévá svého Ducha a křtí svým Duchem ty, kteří hledají Duchem naplněný život. Letniční věří, že Duch svatý představuje sám život církve, aniž by nahrazoval či zastíňoval Ježíše Krista. Duch je tím, kdo Krista v církvi vyvyšuje a kdo ke Kristu vede. Věří a učí, že toto je vlastní poslání Ducha. Duch svatý dává církvi život a udílí dary a služby i moc k tomu, aby šířila Boží království po zemi. Církev je vnímaná jako nástroj pro šíření Božího království. V souladu s apoštolem Pavlem věří, že moc tohoto království nespočívá ve slovech, ale v moci Ducha (1 K 4,20). Jsou přesvědčeni, že hlavním úkolem církve je spolupracovat s Duchem svatým na tom, aby se Boží království šířilo už zde na zemi. Jsou přesvědčeni také, že k tomu, aby tato spolupráce byla účinná, je potřeba Božího zmocnění, které přichází skrze křest v Duchu. V tomto křtu přichází sám Bůh, Duch svatý, který se nejenom ujímá vedení života věřícího, ale také prohlubuje vhléd do působení Ducha ve světě. Uschopňuje člověka k hlubšímu porozumění Božímu slovu, dává nový rozměr modlitbám, a především vede do osobního vztahu s Bohem. Boží království, které je ústředním tématem Ježíšova učení, McGee definuje jako Boží vládu, která zahrnuje „*církev jakožto oblast Božích požehnání, do nichž jeho lid vstoupil. Církev se skládá z těch, kdo jsou vysvobozeni z moci temnoty a přeneseni do království Božího Syna.*“²¹ Církev je tedy povolána šířit toto Boží království a toto povolání je spojeno s vybavením mocí Ducha svatého. Toto vybavení mocí přichází skrze Křest v Duchu, který chápán také jako vstupní brána k různým službám a darům Ducha.

V těchto církvích se učí, že tento Křest Duchem je něčím, co by měli očekávat a žádat všichni věřící. Je darem, který je Bohem připraven pro každého osobně. Jediným požadavkem pro jeho přijetí je pokání a obrácení a jedinou podmínkou je víra.

2.1. Dílo Ducha svatého

Podle McLeana je Duch svatý aktivním božským činitelem v Božím jednání se stvořením. Píše: „*Bez neustále činnosti Boží skrze Ducha by nebylo možné znát Boha.*“

---

²¹ MCGEE, G. B. *Historické pozadí*, s. 42.

Jediným způsobem, jak lze někoho poznat (a Boha také), je vědět, co ten dotyčný řekl a udělal. A stále probíhající dílo Ducha svatého nám ukazuje, co říká a dělá i dnes. ²²

3. 1. 1. Dílo Ducha svatého jako toho, kdo vydává svědectví

Ve 14 kapitole Janova evangelia Ježíš mluví o Duchu svatém jako o Zastánci, Duchu pravdy, který bude usvědčovat, přinášet důkazy a oznamovat, co uslyší. Ježíš také připravuje své učedníky na to, že tak jak vstoupili do vztahu s ním, budou muset vstoupit i do vztahu s Duchem svatým. Tato i předcházející Ježíšova slova poskytují klíč k chápání nejen osoby Ducha svatého, ale především jeho díla.

V Janově evangeliu Ježíš ukazuje na jeden z aspektů díla Ducha svatého, a tím je svědectví o Kristu. Říká o Duchu, který má přijít: „*Ten o mně vydá svědectví*“ (J 15,26). „*On mě oslaví.*“ (J 16,14). Všichni letniční teologové se shodnou v názoru, že všude tam, kde je Pán Ježíš vyvyšován, působí Duch svatý jako třetí osoba Trojice. „*Nikdo nemůže říci, Pán Ježíš, jediné v Duchu svatém*“ (1 K 12, 3). Tato věta nám říká, že člověk, který takto vyzná Ježíše jako Pána, je připraven a odhodlán mu nejen naslouchat, ale také ho následovat a řídit se jeho vůlí. A to vše vyžaduje přebývání Ducha svatého v nitru člověka. McLean vyjadřuje totéž, když říká, že „*jakmile nás Duch svatý začíná proměňovat k obrazu Božímu, sama naše bytost vyznává, že Ježíš je Pán.*“²³ Boice k tomu ještě poznamenává, že „*Duch svatý otevírá oči slepým, aby spatřili pravdu, odstraňuje závoj z jejich myslí, aby pochopili, co vidí, dokud se nerozhodnou vložit svou víru ve spasitele.*“²⁴ Toto by nebylo možné bez působení Ducha, který vydává svědectví o Kristu. Podle Boice svědectví Ducha spočívá také v jeho vyučování a zjevování Krista člověku v Písmu. Poukazuje na to, že Duch svatý konal tuto službu již před Kristovým vtělením, když inspiroval SZ pisatele a připravoval tak lidstvo na Kristův příchod. Skrze proroky mluvil a ukazoval, co mají očekávat. Ten samý Duch nám tato slova také pomáhá v Písmu odkrývat a lépe jim porozumět.²⁵

---

²² MCLEAN, M. D. *Duch svatý*, s. 392.

²³ Tamtéž, s 403.

²⁴ BOICE, J. M. *Základy křesťanské víry*, s. 319.

²⁵ Srov. BOICE, J. M. *Základy křesťanské víry*, s. 318.

3.1.2. Dílo Ducha svatého jako zastánce a učitele

Ve 14 kapitole Janova evangelia je rozsáhlý oddíl věnovaný zaslíbenému Duchu, kde ho Ježíš nazývá Utěšitelem (zastáncem), řecky *paraklétos*. Použití tohoto výrazu ukazuje na význam působení, které Duch bude mít v životě učedníků. Po Ježíši má přijít jiný *paraklétos*, který jim bude stát po boku, aby jim pomáhal a posiloval je. „Slovem „jiný“ Ježíš vyjadřuje, že se až dosud za jejich parakléta považoval on sám.“²⁶ Všechno, co vyučoval a činil pro své učedníky, dokud byl s nimi na zemi, to bude dělat Duch svatý, který přijde po něm. Pokud byl Ježíš na zemi, byl osobním božským představitelem on. Po jeho vystoupení na nebe byla otevřena cesta Duchu svatému, aby zase on sestoupil na zem jako osoba a zaujal místo Zastánce a Utěšitele Božího lidu. Dnes je to on, kdo je zde na zemi osobním představitelem Božství. McLean dodává: „Je jasné, že Duch svatý je více než jen ten, kdo nás utěšuje. Je to také ten, kdo nás vede k vítězství nad hříchem. Duch svatý v nás přebývá, aby dokončil přeměnu započatou při spasení.“²⁷

V charismatických církvích se učí, že Duch svatý je tím, kdo pomáhá věřícímu správně porozumět Božímu Slovu. To ovšem také předpokládá naší otevřenost pro jeho vedení. Duch je ten, kdo uvádí do veškeré pravdy. Písmo je inspirováno Duchem a zvěstováno. Tam, kde působí a oživuje Duch, tam srze Slovo mluví sám Bůh. Podle slovy evangelikálního teologa Torrance jsou Slovo a Duch nerozlučně spjati jeden s druhým. Co je řečeno Bohem, je řečeno skrze Krista a v Duchu. Duch svatý jako Duch pravdy je poslán Otcem ve jménu Krista za účelem svědectví a uvedení do veškeré pravdy. Píše: „Duch svatý nám dává úžasný přístup k vnitřně srozumitelnému tajemství a nevyslovitelnosti jeho božského bytí. Přichází od Otce a Syna a jen on je naším průvodcem k pravdě. Prostřednictvím společenství s ním, který je v Kristu a je sám Bohem, jsme pozdviženi k poznání Boha, jakým je on sám v sobě.“²⁸

3.1.3. Duch svatý jako zdroj posvěcení

V souvislosti s Duchem svatým jako zdrojem posvěcení je třeba nejprve definovat, co to posvěcení je, a zda se jedná o postupný proces, či jednorázový akt. Písmo používá výraz

²⁶ ULONSKA, R. *Duchovní dary*, s 15.

²⁷ MCLEAN, M. D. *Duch svatý*, s. 404.

²⁸ TORRANCE, T. F. *The Trinitarian Faith*, s. 109.

posvěcení ve více významech, které ukazují na šíři i komplexnost procesu, kterým posvěcení je. Posvěcení souvisí s pojmem svatý, tzn. posvěcení je označením procesu, ve kterém je něco nebo někdo učiněn svatým. Písmo říká, že svatý je jen Bůh, a pak vše, co je pro něho odděleno.

Novotný ve svém Biblickém slovníku význam slova „posvětit se“ definuje jako „oddělit se, dát se k dispozici, nebo také obětovat se Bohu“.²⁹ Ježíš říká: „*A sám sebe za ně (učedníky) posvěcují, aby i oni byli v pravdě posvěceni*“ (J 17,19). Chápáno v této souvislosti, Ježíš zde mluví o svém posvěcení jako o obětování se za své učedníky, tzn. Ježíš je připraven dát sám sebe Bohu a podrobit se jeho vůli. Podle Novotného „*Ježíš Kristus na základě svého božství (jen Bůh nebo Duch může posvěcovat) sám sebe obětuje, aby jeho učedníci byli v pravdě posvěceni, tj. stali se Božím vlastnictvím a jeho služebníky.*“³⁰ V Janově evangeliu Ježíš prosí Otce: „*Posvět' je v pravdě, tvé slovo je pravda.*“ (J 17, 17). Tyto slova ukazují, že posvěcení přichází také skrze Boží slovo, jímž Bůh v Kristu a skrze Ducha oslovuje člověka, který pak na toto oslovení odpovídá.

Biblický slovník definuje pojem posvěcení také jako „*duchovní proces, jehož předpokladem je svatost získaná Božím posvěcením, tj. smířením v Kristu*“.³¹ Podle Nového biblického slovníku má posvěcení význam morální a duchovní proměny ospravedlněného věřícího, který prožil znovuzrození. Jenney definuje posvěcení jako pokračování procesu, který začal znovuzrozením, v němž Duch svatý aplikuje do života věřícího dílo vykonané Ježíšem Kristem. Bůh si přeje naše posvěcení (1 Te 4,3), být plně posvěcen, znamená být proměněn do Kristovy podoby.³² Boice nahlíží na posvěcení skrze moc Ducha svatého jako na proces probíhající ve dvou rovinách. V první rovině dochází k oddělení člověka pro Boha a jeho záměry. V druhé rovině procesu pak Duch svatý rozvíjí ve znovuzrozeném jedinci charakter Krista. Výsledkem tohoto proměňujícího díla je člověk, který smýšlí a jedná jako Ježíš.³³ Pro Timothy P. Jenneyho je proces posvěcení integrální součástí celkového Božího plánu s lidstvem, tzn. součástí jeho dějin spásy, která zahrnuje jak jeho dílo s obrácenými, tak i s neobracenými. Tento posvěčující proces probíhá ve čtyřech etapách. První etapou je

---

²⁹ Srov. NOVOTNÝ, A. *Biblický slovník*, s. 690.

³⁰ Tamtéž, s. 691.

³¹ Tamtéž, s. 692.

³² Srov. JENNEY, T. P. *Duch svatý a posvěcení*, s. 413.

³³ Srov. BOICE, J. M. *Základy křesťanské víry*, s. 315.

usvědčování světa. V této fázi Duch usvědčuje svět z hříchu, svědčí o Kristu a potvrzuje Boží slovo. Jenney vidí v této etapě těžiště služby Ducha mezi neobrácenými. Druhá etapa posvěcování zahrnuje obrácení. V této fázi Duch očišťuje a posvěcuje při spasení. Říká: „*V okamžiku obrácení jsme narozeni znovu, tentokrát z Ducha. Současně nás Duch pokřtí do těla Kristova, do církve. Okamžitě jsme obmyti, posvěceni a ospravedlněni, vše mocí Ducha. Jsme nové stvoření v Bohu.*“³⁴ V tom okamžiku Duch svatý začíná svědčit našemu duchu, že jsme děti Boží. Ve třetí etapě je charakter věřícího díky působení Ducha stále více a více proměňován do charakteru Krista. A nakonec čtvrtá etapa procesu zahrnuje křest v Duchu, který představuje zmocnění věřícího pro službu a spolupráci s Duchem svatým v jeho díle posvěcování světa. Jenney konstatuje: „*I duchovní dary, dostupné těm, kdo jsou pokřtěni v Duchu, mohou pomáhat při budování svatých, což je další aspekt neustálé práce Ducha při posvěcování.*“³⁵

Derek Prince o posvěcení uvažuje jako o procesu, v němž působí pět různých činitelů. Těmito činiteli jsou Duch Boží, Slovo Boží, oltář, krev Kristova a lidská víra. Své učení o posvěcení shrnuje do následujících vět. „*Duch svatý sám začíná proces posvěcení v srdci a mysli každého, koho Bůh vybral ve svých věčných záměrech. Skrze pravdu Božího slova, když je přijatá do srdce a mysli, mluví Duch svatý a zjevuje obětní oltář, odděluje věřícího ode všeho, co ho drží zpět od Boha a vede ho k místu vlastního sebe vydání a zasvěcení na tomto oltáři. Zde je věřící posvěcen a oddělen pro Boha jednak stykem s oltářem, jednak očišťující mocí krve, která byla na tento oltář vylita. Přesný rozsah v jakém tyto čtyři činitele vykonávají v každém věřícím své posvěcující dílo, je určen pátým faktorem tohoto procesu, kterým je individuální víra každého věřícího. V díle posvěcení Bůh neporušuje veliký zákon, kterým se řídí všechna díla milosti v každém věřícím – zákon víry.*“³⁶

3.2. Křest v Duchu

Otázka křtu v Duchu je stále větším předmětem zájmu a řady diskuzí mezi křesťany. Tento zájem souvisí především s růstem charismatického hnutí, ve kterém má učení o křtu v Duchu svatém důležité postavení. V souvislosti s učením o křtu v Duchu je

³⁴ JENNEY, T. P. *Duch svatý a posvěcení*, s. 429.

³⁵ Tamtéž, s. 432

³⁶ PRINCE, D. *Základy křesťanské víry*, s. 71.

klíčovou otázkou vztah tohoto křtu a znovuzrození (a to nejen v evangelikálních kruzích). V odpovědi na tuto otázku se řada teologů i církví navzájem liší. Problém spočívá v tom, že někteří tento *křest* považují za součást znovuzrození, jiní jsou naopak přesvědčeni, že jde o zkušenost oddělitelnou od obrácení. Oba odlišné názorové tábory svou argumentaci opírají o učení Písma. Představitelé obou stran se shodují v tom, že chápání křtu v Duchu jako oddělitelné či neoddělitelné zkušenosti závisí především na výkladu knihy Skutků.

V souvislosti s křtem v Duchu svatém je důležité zastavit se u používané terminologie. O křtu v Duchu svatém mluví v Písmu pouze Jan Křtitel, když o Pánu Ježíši říká: „*On vás bude křtít v Duchu svatém a v ohni*“ (Mt 3,11; L 3,16). Jak ale připomíná John W. Wyckoff křest v Duchu svatém je jen jedním z několika obrátů, které Písmo používá k popisu jedinečné zkušenosti s touto třetí osobou Trojice. K dalším používaným termínům patří slovesa „naplnit“, „sestoupit“, „padnout“, „být vylit.“³⁷ Všechna tato vyjádření popisují jednu a tutéž skutečnost, kterou je živá zkušenost se samotným Bohem vstupujícího dynamickým způsobem do života člověka. Jak již bylo výše zmíněno, problém, který názorově rozděluje věřící i teology, spočívá v chápání křtu v Duchu jako oddělitelné či neoddělitelné zkušenosti od obrácení. Učení letničních, kteří jsou přesvědčeni o oddělitelnosti této zkušenosti, vychází především z knihy Skutků, kde Lukáš popisuje události, které jsou považovány za základ a normativní vzor tohoto učení i praxe. Jde o událost vylití Ducha v den Letnic (Sk 2,1-13), příběh probuzení v Samaří (Sk 8), křest v domě Kornéliově (Sk 10) a křest učedníků v Efezu (Sk 19,4-7). Otázka spočívá v tom, zda letniční prožitek učedníků, popisovaných v těchto událostech, byl přijetím spasení či ne. Letniční jsou přesvědčeni, že ne. Argumentují tím, že Písmo ukazuje tyto lidi jako věřící, kteří byli již obrácení, než prožili křest v Duchu svatém. Ulonska v této souvislosti poznamenává, že nic z toho, co učedníci zažili před Letnicemi, se nemůže nazvat křest v Duchu. „*Přestože přijali Ducha svatého tím, že na ně Ježíš dechl (J 20,22), nebyli ještě pokřtěni v Duchu svatém.*“³⁸ Tento argument je podložen Ježíšovými slovy, kdy říká svým učedníkům, aby neodcházeli z Jeruzaléma a čekali na Otcovo zaslíbení, o kterém slyšeli. „*Jan křtil vodou, vy však po nemnohých těchto dnech budete pokřtěni v Duchu svatém*“ (Sk 1,5). Tato Ježíšova slova jsou pro většinu letničních potvrzením jejich pojetí křtu v Duchu

³⁷ Srov. WYCKOFF, J. W. *Křest v Duchu svatém*, s. 438.

³⁸ ULONSKA, R. *Duchovní dary*, s. 15.

jako zvláštní a oddělitelné křesťanské zkušenosti. V této souvislosti je potřeba také rozlišení mezi událostí Letnic a letniční zkušeností učedníků. Událost Letnic zůstává neopakovatelnou událostí v dějinách spásy. Ulonska píše: „Z hlediska dějin spásy letniční událost znamená příchod Ducha svatého na svět a převzetí služby utěšitele a přímlyvce. Letnicemi začala nová epocha Ducha, v níž nyní žijeme.“³⁹ To znamená, že všechno to, co činil pro své učedníky Ježíš, po Letnicích činí Duch svatý. Ale mimo to je i dárce zkušenosti, kterou do Letnic neměli ani učedníci. Touto zkušeností je zkušenost křtu v Duchu, která je vyzbrojením mocí z výsosti, kterou jsou duchovní dary. Z hlediska dějin spásy je událost Letnic neopakovatelná, na rozdíl od letniční zkušenosti učedníků. Křest v Duchu jako zkušenost zůstává opakovatelný. McNamee zastává podobnou pozici, když říká: „Duch svatý je Duch Krista, a proto skrze Ducha je Pán Ježíš přítomen v lidských srdcích. Ježíš zaslíbil udělení moci svým učedníkům, které se uskutečnilo o Letnicích sesláním Ducha svatého, který je tajemstvím moci církve. Při křtu v Duchu Duch svatý přichází v jeho vlastní odlišné osobnosti jako třetí Osoby v Bohu obdarit věřícího mocí z výsosti.“⁴⁰ McNamee uznává odlišnost díla Ducha při křtu v Duchu jako dárce a zdroje darů od díla posvěcení jako Ducha Krista. Je přesvědčen, že křesťan ačkoli je narozen z Ducha při obrácení a vodním křtu, je stále kandidátem pro novou a zjevnější zkušenost, zkušenost Jordánu, kterou je křest v Duchu. V této souvislosti poznamenává, že i Ježíš, který se narodil z Ducha, začal svou veřejnou službu, až když obdržel nový rozměr Ducha při křtu v Jordánu.⁴¹ Svůj pohled na Ducha svatého vyjadřuje slovy: „Duch svatý je osoba a jako taková je odlišná od Otce a Syna. Duch je zjeven skrze duchovní dary, jejichž konečným cílem je uvést lidi tváří v tvář realitě neviditelného Boha.“⁴² Duchovní dary jsou tady mimo jiné proto, aby si církev uvědomovala stálou přítomnost Ducha svatého, který jediný je zdrojem života a moci. McNamee vidí význam duchovních darů podobně. Připomíná, že v rané církvi byla přítomnost Ducha zjevnou skutečností, ne jen pouhým učením.⁴³ To se vztahuje i na dnešní charismatické církve, jejichž učení je především reflexí přímé zkušenosti s Duchem svatým. Letniční teologové jsou toho názoru, že obrácení znamená vstup do vztahu s Bohem, jehož výsledkem je život. Oproti tomu „být pokřtěn v Duchu“ znamená vstup nebo iniciaci do mocné charismatické služby, jehož

---

³⁹ Tamtéž, s. 16.

⁴⁰ MCNAMEE, J. *The role of the Spirit in Pentecostalism*, s. 65.

⁴¹ Srov. MCNAMEE, J. *The role of the Spirit in Pentecostalism*, s. 63.

⁴² Tamtéž, s. 63.

⁴³ Srov. MCNAMEE, J. *The role of the Spirit in Pentecostalism*, s. 65.

výsledkem je moc. Křest v Duchu je první velký základ pro efektivní službu a vybavení církve pro splnění jejího velkého poslání hlásání evangelia všemu stvoření.

Proti pozici letničních stojí někteří evangelikální teologové, kteří jsou přesvědčeni o totožnosti křtu v Duchu s obrácením. Boice vidí smysl biblického obratu „křest Duchem“ v ztotožnění se věřícího s Kristem prostřednictvím díla konaného Duchem svatým. Křest Duchem svatým je pro něho počáteční zkušeností všech, kteří se jejím prostřednictvím stávají křesťany. Píše: „*Křest značí ztotožnění se s Kristem. Rovná se našemu připojení se ke Kristu ve spasení.*“⁴⁴ Současně zaujímá odmítavé stanovisko vůči letničnímu postoji a ve své argumentaci poukazuje na to, že toto učení stojí především na knize Skutků, kterou však nepovažuje za knihu teologickou. Zdůrazňuje nutnost rozlišení mezi historickými a didaktickými texty Písma. Historické materiály pro něho mají pouze popisný charakter, oproti tomu didaktické mají charakter naučný, v jejichž světle mají být ostatní texty vykládány. Kniha Skutků, kterou řadí právě mezi historické texty, tudíž nemá didaktický účel, a proto ji nelze použít pro teologickou argumentaci a formulování křesťanské nauky a praxe. Toto stanovisko však většina letničních teologů odmítá a argumentuje slovy apoštola Pavla: „*Veškeré Písmo je vdechnuté Bohem a je vhodné k učení*“ (2 Tm 3,16). Jejich postoj tedy vychází z přesvědčení, že všechno, co bylo napsáno, je napsáno pro nás, pro naše poučení a nelze tedy některé texty odmítnout s tím, že nebyly napsány s úmyslem učit.

S letničním učením o křtu v Duchu souvisí také problém jazyků, které jsou považovány jako jeho nadpřirozené znamení. Postoj ke glosolálii, jako znamení křtu v Duchu, úzce souvisí s postojem k pojetí tohoto křtu jako odlišné zkušenosti. Letniční své učení opět opírají o texty knihy Skutků, kde můžeme číst: „*Ještě když Petr říkal tato slova, padl Duch svatý na všechny, kteří tu řeč slyšeli. A věřící ze Židů, kteří přišli s Petrem, byli ohromeni tím, že i na pohany byl vylit dar Ducha svatého, neboť je slyšeli mluvit jazyky a velebit Boha*“ (Sk 10, 44-46). Prince v této souvislosti zdůrazňuje, že projev mluvení jazyky byl v té době všeobecně přijatým důkazem o přijetí Ducha svatého.⁴⁵ Ptá se: „*Co přesvědčilo Petra a ostatní apoštoly, že pohané mohou zakoušet spasení vírou v Krista právě tak jako Židé? Přesvědčilo je to, že je slyšeli mluvit*

---

⁴⁴ BOICE, J. M. *Základy křesťanské víry*, s. 326.

⁴⁵ Srov. PRINCE, D. *Základy křesťanské víry*, s. 192.

jazyky.⁴⁶ Letniční učení v souvislosti s křtem v Duchu také poukazuje na to, že tento dar je Bohem připraven pro každého. Svě přesvědčení zdůvodňují Ježíšovými slovy: „*Jestliže tedy vy, ač jste zlí, umíte svým dětem dávat dobré dary, čím spíše váš Otec v nebesích dá Ducha svatého těm, kteří ho žádají.*“ (L 11,13) Křest v duchu a s ním související duchovní dary je tedy vzácným darem, připraveným pro obrácené Boží děti, o který je třeba usilovat. Je součástí celého Božího zaopatření pro nás.

3. 2. 1. Účel křtu v Duchu svatém

V souvislosti se křtem v Duchu se nabízí ještě jedna důležitá otázka: „Proč byl dán křest v Duchu?“ Co je jeho účelem a proč je důležitý jak teologicky, tak prakticky?

Křesťané, kteří křest ztotožňují s obrácením a symbolickým připojením k tělu Kristovu, žádný zvláštní význam křtu v Duchu nepřipisují, protože jsou přesvědčeni, že křesťané mají Ducha svatého od okamžiku svého obrácení. Ti, kteří chápou křest Duchem jako zvláštní oddělitelnou zkušenost, zdůrazňují jeho význam jako udělení moci ke svědectví. McNamee říká: „*Křest v Duchu je první velký základ pro efektivní službu a vybavení církve pro splnění jejího velkého poslání, hlásání evangelia všemu stvoření.*“⁴⁷ Současně dodává: „*S příchodem Ducha je křesťan vybaven dary. A prostřednictvím darů věřící získává moc pro křesťanské dílo a svědectví, novou moc k uctívání v Duchu a v Pravdě. V tomto smyslu je křest Duchem průlom do nové duchovní situace, na vyšší úroveň duchovnosti potvrzující spasení, ale pro spasení ne nezbytně nutné.*“⁴⁸ Stejného názoru je i Prince, který nepovažuje křest za konečný mezník, kterého má křesťan ve své zkušenosti dosáhnout, ale vidí ho jako vstupní bránu do nové oblasti křesťanského života.⁴⁹ Ulonska upřesňuje: „*Zkušeností křtu v Duchu se nedostáváme na vyšší stupeň spasení, ale je nám dána možnost hlouběji proniknout do dědictví spasení, které Ježíš Kristus vydobyl na kříži. Ježíš i dnes křtí Duchem a ohněm a uvádí tak do ještě mocnějších zkušeností s Duchem svatým.*“⁵⁰

V souvislosti s křtem se ještě většinou zdůrazňuje nutnost sebe vydání a věrnosti křesťanova charakteru. McNamee konstatuje, že chce-li být křesťan ve své

⁴⁶ Tamtéž, s. 194.

⁴⁷ McNAMEE, J. *The role of the Spirit in Pentecostalism*, s. 84.

⁴⁸ Tamtéž, s. 70.

⁴⁹ Srov. PRINCE, D. *Základy křesťanské víry*, s. 203.

⁵⁰ ULONSKA, R. *Duchovní dary*, s. 23.

službě skutečně efektivní, pak s křtem v duchu musí být spojen i život ve svatosti. „*Křest v Duchu je zdrojem moci, ale my i na této rovině posvěcení potřebujeme spolupracovat s Bohem.*“⁵¹ Prince tuto spolupráci chápe jako osobní zodpovědnost za to, aby člověk usilovně, s vírou a odhodláním zkoumal a dobýval pro sebe všechny možnosti této nové oblasti zaopatření, které má Bůh pro svůj lid připraven. Varuje přitom před nebezpečím možného vynechání, či naopak zdůrazňování některých Božích zaopatření, čímž podle něho, vzniká neúplná křesťanská zkušenost. Jako příklad uvádí skutečnost, že někteří věřící kladou přehnaný důraz na duchovní dary, ale zanedbávají ovoce Ducha. Jiní kladou veškerý důraz na ovoce, ale nevykazují žádnou horlivost v hledání darů. Na příkladu darů jazyků uvádí: „*Měli bychom chápat, že mluvení v jazycích je pouze počátečním znamením křtu v Duchu, ale že konečným účelem je, aby každý úd těla Kristova byl zmocněn a obdarován ke službě a plnil tak svou roli a církev mohla působit.*“⁵²

Účel křtu v Duchu svatém lze shrnout slovy Wyckoffa, který říká: „*Zkušenost křtu v Duchu svatém je sama o sobě natolik důležitá (že o ni máme vědět, chápat ji a účastnit se jí) díky svému účelu, kterým je trvalý rozměr života zmocňovaného Duchem. Potřeba nadpřirozené moci ke svědectví a službě, to je důvod, proč je důležitá zvláštní zkušenost křtu v Duchu svatém. Je zapotřebí, aby každý člen, každý úd v Těle Kristově byl takto zmocňován, aby církev mohla působit v plné dimenzi života v Duchu.*“⁵³

3. 2. 2. Přijetí křtu v Duchu

V souvislosti s problematikou křtu v Duchu vyvstává otázka: „Jak přijmout tento křest a jaké jsou podmínky tohoto křtu?“

Většina letničních se shoduje v tom, že jedinou podmínkou a předpokladem pro přijetí je obrácení a víra v Ježíše Krista. Písmo o křtu v Duchu hovoří jako o daru, ale současně také na mnoha místech zdůrazňuje, že o tento máme dar prosit. Vzhledem k tomu, že se jedná o dar, je křest chápán jako něco, co si nemůžeme zasloužit.

---

⁵¹ McNAMEE, J. *The role of the Spirit in Pentecostalism*, s. 69.

⁵² PRINCE, D. *Základy křesťanské víry*, s. 186.

⁵³ WYCKOFF, J. W. *Křest v Duchu svatém*, s. 463.

Prince ukazuje základní princip, který je platný pro každé Boží zaopatření a který platí jak pro spasení, tak pro křest v Duchu. Tímto základním principem je Boží milost přijímaná vírou (srov. Ef 2,8-9).⁵⁴ Ukazuje, že apoštol Pavel tento princip vztahuje jak na spasení, tak na dar Ducha svatého. „*Ale Kristus nás vykoupil z kletby zákona, abychom zaslíbeného Ducha přijali skrze víru*“ (Ga 3,13-14). S tímto faktem pojí dvě důležité a vzájemně spojené skutečnosti; dar Ducha byl člověku zpřístupněn výkupným dílem Kristovým na kříži, a proto stejně jako každé jiné zaopatření Boží milosti se přijímá vírou a ne skutky. Prince vyzdvihuje ještě jednu důležitou skutečnost, kterou je spojení víry s poslušností Božího slova. Píše: „*Pravá víra se vždy projevuje poslušností. Poslušnost je zkouškou i důkazem víry. To platí pro přijetí Ducha svatého stejně jako v každé jiné oblasti Boží milosti.*“⁵⁵

Podle Wyckoffa poslušnost zahrnuje nejen obecný postoj poslušnosti vůči Bohu, ale také poslušnost vůči jeho jednotlivým a konkrétním příkazům, které lze vztáhnout i na křest v Duchu.⁵⁶ V souvislosti s jeho přijetím většina letničních teologů připomíná ještě jednu podstatnou podmínku, a tou je touha a žízeň. Na věřícím zůstává, zda touží a hladoví po Božím požehnání. Prince v této souvislosti upozorňuje: „*Bůh nemrhá svým požehnáním při těch, kdo necítí jeho potřebu.*“⁵⁷ Většina charismatických církví učí, že tento dar je určen pro každého věřícího. Každý je tedy potencionálním příjemcem tohoto daru a záleží jen na postoji jeho srdce, víře a poslušnosti Božího slova, zda bude žádat a očekávat, či nikoli. Nestačí tedy o této zkušenosti vědět jako o něčem, co prožili jiní, ale je třeba, aby každý jednotlivec o ni usiloval, protože to je zmocnění životu a ke službě.

Problematiku podmínek pro přijetí křtu v Duchu lze uzavřít slovy Wyckoffa: „*Nejde tedy o podmínky či požadavky připojované k podmínkám pro spásu. Víra, modlitba, poslušnost, podrobení se a očekávání jednoduše vytvářejí kontext či atmosféru, v níž se přijímá křest v Duchu. Může k tomu dojít v okamžiku znovuzrození, nebo i mnohem později.*“⁵⁸

---

⁵⁴ Srov. PRINCE, D. *Základy křesťanské víry*, s. 211.

⁵⁵ Tamtéž, s. 212.

⁵⁶ Srov. WYCKOFF, J. W. *Křest v Duchu svatém*, s. 463.

⁵⁷ PRINCE, D. *Základy křesťanské víry*, s. 213.

⁵⁸ WYCKOFF, J. W. *Křest v Duchu svatém*, s. 465.

3.3. Duchovní dary

Základním účelem křtu v Duchu bylo a je vystrojení mocí ke službě evangelium. Duch svatý přichází, aby věřící naplnil, rozdělil dary a s nimi umožnil církvi správné působení. Biblický slovník definuje duchovní dary (řecky charismata) jako „*zvláštní dary Boží milosti určené k budování církve. Přičemž zde nejde o přirozené nadání člověka, posvěcené Duchem svatým, nýbrž o zvláštní dar rozdělovaný Bohem.*“⁵⁹

Ulonska ve své studii o duchovních darech zdůrazňuje, že pojem charisma je pojmem všeobecným a svůj význam získává až s určitým spojením nebo souvislostí. Píše: „*Charisma je třeba chápat jako konkrétní vyjádření rozmanité milosti. Původem každého charismatu je milost. Skrze milost se pak projevuje určitý dar. Původ a působení náleží k sobě. Tam, kde Duch sjednotí původ a působení, vzniká to, co nazýváme charisma.*“⁶⁰ V listu Římanům 12, 4-8 a v 1. Korintským 12 a 14 kapitole apoštol Pavel uvádí dva výčty charismat, které někteří teologové vykládají rozdílně, a proto je třeba se u tohoto rozlišení zastavit.

Někteří kladou rovnítko mezi přirozeným nadáním, vloženým do služeb církvi a mezi dary Ducha, které však přirozeným nadáním nejsou. Ulonska považuje dary vyjmenované v listě Římanům za přehled po široké oblasti darů „*podle milosti*“. Zvláště zdůrazňuje, že jde o rozličné dary milosti. Oproti tomu seznam uvedený v listu Korintským je výčtem darů, které spadají do určité oblasti tohoto širokého pole. Zde nejde o dary milosti obecně, ale speciálně o dary milosti Ducha.⁶¹ McNamee na otázku, co jsou duchovní dary, odpovídá: „*Jsou projevem jednoho Ducha, Osoby, jednoho Pána a jediného Boha, ztělesňují jedinečnou zářící přítomnost a moc Boží. Reprezentují ho, ukazují na něho, zjevují ho.*“⁶²

McNamee viděl v letničním probuzení místo Božího jednání se záměrem zdůraznit osobu Utěšitele a moc získanou skrze letniční zkušenost jako zjevení přebývajících osobností. Duch skrze ně zjevuje sám sebe v církvi jako těle Kristově.⁶³ Pro

⁵⁹ NOVOTNÝ, A. *Biblický slovník*, A. s. 133.

⁶⁰ ULONSKA, R. *Duchovní dary*, s. 166.

⁶¹ Srov. Tamtéž, s. 171.

⁶² McNAMEE, J. *The role of the Spirit in Pentecostalism*, s. 86.

⁶³ Srov. McNAMEE, J. *The role of the Spirit in Pentecostalism* 86.

Davidu Lima „mají dary charakter vtělení.“⁶⁴ To znamená, že lidé se stávají nástrojem Božím a Bůh skrze ně působí a koná své dílo na zemi. Nadpřirozeně jim tak umožňuje překračovat ve službě jejich schopnosti a současně vyjadřovat každý dar vlastními životními zkušenostmi. Říká: „*Duch svatý dává rozličné dary a lidé slouží-li jimi správně, pak dary zjevují spolupráci, tvořivou jednotu v rozmanitosti i moudrost a moc, jimž Duch dává splývat v jedno.*“⁶⁵ Lim vidí toto splývání v jedno jako obraz jednoty v Trojici. Píše: „*Jednota a rozmanitost v Trojici spočívá v tom, že každá osoba Trojice sehrává v projevování darů zásadní úlohu. Někdy se tyto úlohy překrývají, ale plán spásy i vyjadřování darů od počátku až do konce v podstatě řídí Otec. Ježíš nás vykupuje a staví nás na naše služebné místo ve svém Těle, v církvi, Duch svatý dává dary. Osoby Boží mají různé úlohy, nicméně zásadním způsobem spolupracují a splývají v dokonalou jednotu výrazu.*“⁶⁶ McNamee je přesvědčen, že důraz na dary Ducha není samoučelný, protože účelem daru je vždy přivést člověka k Dárci. Pro věřícího to znamená život v přátelství s Dárcem, který je jeho základem. V této souvislosti ještě dodává, že pokud je nejdůležitějším dílem Ducha zjevovat Krista, pak dary, které jsou projevem Ducha, musí sloužit ke stejným účelům a k dosažení stejného cíle.⁶⁷ Písmo ukazuje, že cílem darů, které mají společný zdroj v jednom Duchu, je budování Božího lidu, a to jak jednotlivce, tak celého společenství.

Prince působení darů v životě jedince i společenství rozděluje do tří základních oblastí. Oblast působení v osobním životě a zkušenosti jednotlivce. Dalšími jsou oblasti uctívání a bohoslužby shromáždění a nakonec oblast služby zvěstování evangelia. Duch dary dává k budování těla Kristova, a proto jsou orientované na společenství.⁶⁸ McNamee je přesvědčen o tom, že „*jedním z největších omylů některých letničních je jejich přesvědčení, že dary jsou cílem samy o sobě a že jejich obdržetím jsme dosáhli cíle.*“⁶⁹ Dary vnímá ne jako cíl, ale jako vstupní bránu. Alan Vincent se na dary Ducha dívá stejnou optikou. I pro něho jsou dary vstupní branou pro moc, která v církvi

---

⁶⁴ LIM, D. *Duchovní dary*, s. 474.

⁶⁵ Tamtéž, s. 475.

⁶⁶ LIM, D. *Duchovní dary*, s. 475.

⁶⁷ Srov. McNAMEE, J. *The role of the Spirit in Pentecostalism*, s. 92.

⁶⁸ Srov. PRINCE, D. *Základy křesťanské víry*, s. 274.

⁶⁹ McNAMEE, J. *The role of the Spirit in Pentecostalism*, s. 93.

pochází od Boha Ducha svatého. A proto, aby se tato moc mohla uvolnit, vyžaduje to od každého věřícího poddání se působení Ducha a umožnit mu, aby konal, co chce.⁷⁰

Zdravé křesťanské společenství je takové, kde je dáván prostor pro působení Ducha a kde jsou všechny dary řádně vykonávány. Pokud chybí některá ze služeb, znamená to překážku pro zdravý duchovní růst církve. McNamee připomíná, že pouhá „*přítomnost darů sama o sobě nestačí. Člověk se nesmí při jejich používání chovat sobecky a nesmí hledat slávu sám pro sebe. Nepochopení v užívání darů znamená ohrožení duchovního růstu a vzrůst disproporcí celého společenství.*“⁷¹ Vincent v této souvislosti zdůrazňuje skutečnost, že lidé si často také nejsou jisti tím, jakým způsobem dary sloužit. Ukazuje na dva základní principy, které se ve službě dary uplatňují. Prvním principem je nutnost žít pod vedením Ducha svatého a být si vědom toho, že dary nikdy nepůsobí skrze naši tělesnost a naši vůli. To znamená, že se člověk nikdy nesmí snažit dělat věci skrze svou vůli, aniž by si byl jist Božím vedením. Varuje před momentem, kdy by člověk začal pracovat nezávisle na Bohu. Druhým principem je sloužit dary v lásce. Láska buduje a účelem darů je budovat.⁷²

Podobnou myšlenku vyjadřuje i Ulonska, který ještě poznamenává, že správné používání charismat je vyjádřeno dvěma póly, láskou a pokorou. Říká, že ne nadarmo stojí pojednání o lásce mezi kapitolami o duchovních darech a jejich použití. Tuto lásku vidí jako ochranu před tím, aby duchovní dary nebyly použity neduchovně, případně zneužity k vlastnímu prospěchu.⁷³ Konstatuje: „*Láska naplňuje vděčností za druhého, vidí v něm dar i úkol.*“⁷⁴ Lásku nechápe jako alternativu k darům, ale spíše jako cestu k jejich přijetí a ke službě. Prince dává dary a lásku do obdobné souvislosti. Také on vidí lásku jako prostředek, který zabraňuje zneužití darů. Píše: „*Použití kteréhokoli z těchto darů bez božské lásky je minutím celého Božího záměru, neshoduje se s jeho vůlí a je tedy jejím zneužitím.*“⁷⁵ Je přesvědčen, že jediným spolehlivým testem trvalého naplnění Duchem je test lásky. „Nakolik jsme naplněni Duchem svatým, natolik jsme naplněni Božskou láskou

---

⁷⁰ Srov. VINCENT, A. Plná moc duchovních darů, s. 20.

⁷¹ McNAMEE, J. *The role of the Spirit in Pentecostalism*, s. 94.

⁷² Srov. VINCENT, A. Plná moc duchovních darů, s. 18.

⁷³ Srov. ULONSKA, R. *Duchovní dary*, s. 149.

⁷⁴ Tamtéž, s. 150.

⁷⁵ PRINCE, D. *Základy křesťanské víry*, s. 264.

Apoštol Pavel přirovnává církev k tělu Kristovu a jednotlivé věřící k údům tohoto těla. Každý v tomto těle má své místo, kam byl povolán a pro toto povolání obdarován. Vincent upozorňuje na to, že „*pouze správně propojené a fungující tělo se nazývá Kristus.*“⁷⁶ Pokud některý úd neplní nebo nevykonává správně svou funkci, tělo neroste. Podle Lima je také důležité si uvědomit, že nikdo neslouží žádným darem v celistvosti jeho projevu. To znamená, že i když lidé jsou obdařeni stejnými dary, dělají to různě a dosahují různých výsledků.⁷⁷ Z toho vyplývá, že všichni potřebujeme službu druhých. Jsme pouze jedním údem těla Kristova a toto tělo potřebuje správně fungující všechny údy. Spolu dokážou to, co jednotlivec nedokáže.⁷⁸

Z předloženého materiálu je zřejmé, že ústředním bodem letničního svědectví je živá zkušenost s Bohem v Duchu svatém. Podstatnou otázkou pro letniční teologii je místo *křtu v Duchu* v učení o Duchu svatém. Tento křest je předmětem diskuze mezi letničními a některými evangelikálními teology. Jádrem sporu spočívá v chápání křtu a znovuzrození jako dvou vzájemně oddělitelných či neoddělitelných zkušeností. Letniční jsou přesvědčeni, že křest je oddělitelná zkušenost od obrácení. Zastávají názor, že při obrácení, při kterém je člověk znovuzrozen a očištěn, přijímá do svého života Ježíše Krista. Oproti tomu při křtu v Duchu, jehož výsledkem je zmocnění ke službě, přijímá věřící do svého života Ducha svatého. Proti této pozici stojí někteří z řady evangelikálních teologů, kteří považují křest (naplnění Duchem) za součást znovuzrození.

---

⁷⁶ VINCENT, A. Plná moc duchovních darů, s. 19.

⁷⁷ Srov. LIM, D. *Duchovní dary*, s. 482.

⁷⁸ LIM, D. *Duchovní dary*, s. 476.

4. DUCH SVATÝ A JEHO VÝZNAM V KATOLICKÉ CÍRKVI

V minulosti se katolická církev na osobu Ducha svatého a jeho působení v církvi příliš nezaměřovala. Duch svatý byl zmiňován pouze v souvislosti s jeho rolí při inspiraci Písma, jeho působením při vtělení a zmrtvýchvstání Krista a v milosti. První, kdo v tomto směru učinil krok ke změně, byl papež Lev XIII. který Duchu svatému věnoval encykliku *Divinum illud munus* (1897). V ní shrnul dosavadní nauku o Duchu svatém a vyjádřil nutnost věnovat více pozornosti této osobě Boží Trojice. Ducha svatého zde nazývá duší církve. V závěru encykliky se zamýšlí nad tím, zda by se v řadách církve nenašli jedinci, kteří by na otázku, zda přijali Ducha svatého, neodpověděli stejně, jako učedníci v Efezu: „*Nikdy jsme ani neslyšeli, že je Duch svatý*“ (Sk 19,2).

Změnu pohledu na Ducha svatého a jeho dílo v církvi i ve světě přinesl teprve až druhý vatikánský koncil. Změna spočívala především v nové roli, která byla Duchu svatému přisouzena. Duch svatý byl vnímán především jako ten, kdo vede církve a věřící do Božího království a zároveň představuje hybnou sílu zvěstování evangelia všem národům.⁷⁹ Současně je Duch zdůrazňován jako ten, kdo poskytuje vnitřní pomoc věřícímu a obdarovává ho svými dary.⁸⁰

Koncil mimo jiné přináší nový pohled na církve jako tělo Kristovo. Církve je vnímaná nejen jako tělo Kristovo, ale také jako bratrské společenství. Člověk je povolán jednak jako jednotlivec a zároveň jako člen společenství. Kristus „*darem svého Ducha ustavil nové bratrské společenství všech, kdo ho přijímají s vírou a láskou, a to ve svém těle, v církvi. V tom těle jsou si všichni navzájem údy a mají si vzájemně prokazovat služby, neboť obdrželi různé dary.*“⁸¹ Současně je zdůrazňována role Ducha svatého jako toho, kdo církve posvěcuje a obdarovává ji svými dary. „*Každý však má podle vlastních darů a úkolů bez váhání postupovat cestou živé víry, která vzbuzuje naději a je činná láskou.*“⁸² Podle Zvěřiny je tento koncil prvním koncilem, který se obšírně věnuje darům Ducha a který zdůrazňuje jejich význam pro existenci a růst církve.⁸³ Dary nevidí

---

⁷⁹ Srov. GS 1.

⁸⁰ Srov. DV 5.

⁸¹ LG 32.

⁸² LG41.

⁸³ Srov. ZVĚŘINA, J. *Teologie Agapé I*, s. 181.

už pouze jako mimořádná výjimečná charismata, která se v životě církve vyskytují jen ojediněle. V *Lumen gentium* naopak tyto dary popisuje jako dary milosti, kterými Duch obdarovává všechny věřící pro to, aby mohli plnit své úkoly a služby v těle Kristově. Věřící by měli tyto dary přijímat s vděčností, bez ohledu na to, zda jde o dary mimořádné či prosté.⁸⁴ Koncil výslovně zdůrazňuje jejich užitečnost pro obnovu a rozvoj církve.

V posledních několika desetiletích se mnozí katoličtí věřící stávají svědky a účastníky nové zkušenosti s Duchem. Duch svatý působí v této církvi novým a proměňujícím způsobem. Mluví se o katolické charismatické obnově. Křest v Duchu a spolu s ním přicházející duchovní dary se staly živou skutečností milionů věřících po celém světě. Sullivan připomíná, že společně se křtem v Duchu se v církvi opět začaly objevovat dary, které byly v raném křesťanství běžné, avšak v průběhu dějin z církve postupně vymizely. Ta se na ně posléze začala dívat jako na něco zcela mimořádného.⁸⁵ Jedná se zejména o devět darů Ducha, které zmiňuje apoštol Pavel ve svém listu do Korintu. Specifickou charakteristikou katolické charismatické obnovy, která ji odlišuje od ostatních skupin v církvi, je přesvědčení, že Duch svatý a jeho role v církvi se od Letnic nezměnila. Whitehead píše: „*I dnes můžeme zakoušet jeho vylití, jeho moc a jeho dary stejným způsobem, jako je prožívali první křesťané. Jsme přesvědčeni, že jejich zkušenost by měla být normativní pro dnešní církev.*“⁸⁶

4.1. Duch svatý jako Duch Krista, Duch církve

Lev XIII. ve své encyklice *Divinum illud munus* mluví o Duchu svatém jako o tom, kdo zde na zemi dovršuje Kristovo dílo.⁸⁷ Připomíná Ježíšova slova, která řekl svým učedníkům před tím, než opustil tuto zemi: „*Prospěje vám, abych odešel. Když neodejdu, Přímluvce k vám nepřijde. Odejdu-li, pošlu ho k vám*“ (J 16, 7). Ježíš zde mluví o Duchu, který má přijít a který bude pokračovat v jeho díle. Skrze vítězství Kristova kříže může sestoupit Duch svatý jako jiný Paraklétos, který zůstane s učedníky a prostřednictvím církve i ve světě. Tento příchod se uskutečnil v den Letnic. Lev XIII.

---

⁸⁴ Srov. LG 12.

⁸⁵ Srov. SULLIVAN, F. A. *Charizmy a charismatická obnova*, s. 86.

⁸⁶ WHITEHEAD, Ch. *Katolická charismatická obnova*, str. 25.

⁸⁷ Srov. DM 1.

tento den nepovažuje za den zrodu církve, nýbrž za den jejího veřejného vystoupení.⁸⁸ Podle Dolisty událostí Letnic dochází také k obratu poměru mezi Kristem a Duchem svatým. Ježíš je od svého křtu v Jordánu, při kterém na něho sestoupil Duch svatý, obdařen mocí i dary Ducha. Po jeho nanebevstoupení je to Kristus, kdo obdržel od Otce plnost Ducha a je to on, kdo tohoto Ducha vylévá.⁸⁹ Jan Pavel II. mluví o vzkříšeném Kristu jako o tom, kdo sesílá apoštolům a církvi Ducha jako náhradu za svůj odchod skrze kříž. V Duchu přichází jiný Přímluvce, Ježíš jej nazývá Duchem pravdy, který uvede apoštoly a církve do veškeré pravdy. Jan Pavel II. píše: „*To se naplní na základě zvláštního společenství mezi Duchem a Kristem.*“ *Duch svatý pocházející od Otce, je poslán Otcem nejprve jako dar pro Syna, který se stal člověkem, aby naplnil mesiášské předpovědi. Po odchodu Syna přichází Duch, aby dokončil dílo Syna. Je tím, kdo dovede k naplnění novou éru dějin spásy.*⁹⁰ Tím se ukazuje souvislost mezi posláním Syna a posláním Ducha. Poslání Syna se v jistém smyslu završuje vykoupením. Poslání Ducha z tohoto vykoupení čerpá.⁹¹

Když bylo dokončeno dílo, které dal Otec Synovi na zemi vykonat, byl v den Letnic seslán Duch svatý, aby započal dílo posvěcování církve a věřících a aby tak měli skrze Krista v jednom Duchu přístup k Otci. Letnice jsou pro učedníky výjimečnou událostí. „*Tímto okamžikem se církev stává něčím víc než jen pouhým shromážděním lidí. Letnice jsou počátkem Božího království.*“⁹²

Podle Dolisty vztah mezi Duchem svatým a církví nemá pouze vnější podobu. „*Je to vztah podstatný, který vytváří církev.*“⁹³ Totéž vyjadřuje i druhý vatikánský koncil, který učí, že „*Duch přebývá v církvi i v srdcích věřících jako v chrámě, modlí se v nich, vydává svědectví o jejich přijetí za syny. Uvádí církev do veškeré pravdy, vybavuje ji jednotlivými hierarchickými a charismatickými dary a sjednocuje ji.*“⁹⁴ Ukazuje církev také jako „*lid sjednocený působením jednoty Otce, Syna i Ducha svatého.*“⁹⁵

---

⁸⁸ Srov. DM 9.

⁸⁹ Srov. DOLISTA, J. *Věřím v Ducha svatého*, s. 22.

⁹⁰ JAN PAVEL II., *Dominum et vivificantem*, čl. 22.

⁹¹ Srov. Tamtéž, čl. 24.

⁹² DOLISTA, J. *Věřím v Ducha svatého*, s. 22.

⁹³ Tamtéž, s. 41.

⁹⁴ LG 4.

⁹⁵ LG 4.

Církev je vedena Duchem k tomu, aby se stala znamením spásy.⁹⁶ Na církev je pohlíženo také jako na Boží rodinu a bratrské společenství.

Společenství je překlad řeckého „koinónia“, lze překládat i jako pospolitost, obecnství, spolupodílnictví atd. Evangelický teolog Novotný ve svém Biblickém slovníku píše: „*Praví-li se ve Skutcích 2,42, že jeruzalémští věřící zůstávali ve společenství, znamená to, že se ustavičně scházeli, nemohli se nabažit duchovní pospolitosti, udržovali bratrský styk, který docházel výrazu ve sborovém životě, aby se podíleli na duchovních darech, kterých se jim dostalo vírou v Krista a ve vylití Ducha svatého.*“⁹⁷ Zmiňuje také to, že tento výraz se zejména objevuje u apoštola Pavla, který zdůrazňuje, že věřící je nejen údem Kristovým, ale má také podíl, účastenství na všem Kristově bohatství a na Duchu svatém. Tento pojem však nebyl původně náboženským výrazem, nýbrž byl užíván ve významu sdílení, které prožíváme s druhými lidmi, ať už prostřednictvím manželství, rodiny, lásky atd.

V Novém zákoně spočívá představa společenství, jak s ní pracuje Pavel v hlubokém pochopení lidského sdílení a úzké vzájemnosti mezi Bohem a člověkem.⁹⁸ Pavel používá tohoto termínu k vyjádření Boží lásky a Kristovy přítomnosti u věřícího prostřednictvím Ducha svatého. Společenství u Pavla je vyjádřením dvojího vztahu. První vztah se týká jednotlivce a druhý církevní jednoty. Fahey uvádí: „*Přítomnost Ducha ovlivňuje nejdříve jednotlivce, avšak tato přítomnost není míněna jako individuální vlastnictví, jemuž se lze těšit v izolaci. Společenství je spíše dar zamýšlený k podpoře jednoty v rámci těla Kristova.*“⁹⁹ Tímto termínem je vyjádřen nejen vztah mezi věřícím a Bohem, ale také činnost Ducha svatého, který oživuje člověka pro život v církvi. Duch je nejen dárce života, ale také tím, kdo dává dary, kterými uschopňuje lidi přijímat různé práce a služby pro rozvoj církve.¹⁰⁰ Křesťané získávají účast v Kristu tím, že přijímají jeho Ducha a zároveň vstupují do spoluúčasti jeden s druhým tím, že vlastní různé dary.

Druhý vatikánský koncil tím, že zdůraznil tento aspekt církve, učinil určitý obrat od hierarchického ke komunitnímu modelu církve.

---

⁹⁶ Srov. LG 48.

⁹⁷ NOVOTNÝ, A. *Biblický slovník*, s. 952.

⁹⁸ Srov. FAHEY, M. A. *Církev*, s. 121.

⁹⁹ Tamtéž, s. 122.

¹⁰⁰ Srov. LG 12.

4.1.1. Duch svatý jako dárce života a posvěcení

Podstatou křesťanského života je život v obecnství s živým Bohem. Do tohoto obecnství je pozván každý, kdo uvěří a přijme Krista jako svého osobního Spasitele a dá se pokřtít.

V katolické církvi je považován za jeden ze „základních symbolů živé víry křest ve jménu Boha Otce, Syna i Ducha svatého.“¹⁰¹ Křest je pojímán nejen jako svátost, ve které člověk přijímá znovuzrození, ale také jako znamení příslušnosti ke společenství a k tradici. Křest tedy člověka včleňuje nejen do Božího života, ale i do církve jako těla Kristova. Tyto účinky křtu jsou připisovány stejnou měrou jak Kristu, tak Duchu svatému. Duch je tím, kdo se stává osobním prostředníkem vykoupení a posvěcení a kdo je spjat s posvěcováním a ospravedlňováním člověka. Duch působí i při obrácení, které je předpokladem křtu. Při křtu je člověku udělena milost a odpuštění hříchů. Při křtu je věřící vtělen do Krista, očištěn od dědičného hříchu, posvěcen a znovuzrozen. Křest je chápán jako nezrušitelné znamení, trvalé zpodobnění s Kristem, s božskou Trojicí. Křtem je věřící začleněn do církve jako těla Kristova. Spolu s ním věřící přijímá i ducha synovství, v němž smí volat „Abba, Otče“ (Gal 4,6). Tento statut synovství dává Otec skrze svého Ducha, který věřící vede do jednoty s jeho Synem tak, že se stáváme syny a dcerami v tomto Synu, a tak sdílíme intimitu jejich vztahů. Stáváme syny a dcerami v Synu.

Jediný způsob, jak lze vstoupit do tohoto vnitřního a osobního života Trojice, je identifikovat se s jednou z Osob a začít tak sdílet jeho vztahy s druhými.¹⁰² Jan Pavel II. o křtu mluví jako o momentu, kdy je člověk Duchem svatým uveden do nadpřirozené skutečnosti božského života a stává se chrámem Ducha svatého. Skrze Ducha svatého pak k němu přicházejí Otec a Syn a přebývají v něm. Člověk tak žije v Bohu a z Boha, žije podle Ducha a myslí na věci Ducha.¹⁰³ Při křtu Duch svatý také vlévá do věřícího tři *teologální ctnosti*, což jsou víra, naděje a láska. Ctnostmi jsou nazývány proto, že „se jedná o stálé dispozice lidského ducha zaměřené na konání dobrých skutků“.¹⁰⁴ Teologální se nazývají proto, že se vztahují k Bohu. Za nejdůležitější z těchto tří ctností

¹⁰¹ LaCUGNA, C. M. *Trojčinné tajemství Boha*, s. 196.

¹⁰² Srov. COFFEY, D. *Did You Receive the Holy Spirit When You Believe?*, s. 111.

¹⁰³ Srov. JAN PAVEL II. encyklika *Dominum et vivificantem*, 58.

¹⁰⁴ DULLES, A. *Víra a zjevení*, s. 119.

je považována láska, kterou člověk získává účast na Boží přirozenosti a která je formou zbývajících dvou. Víra bez lásky je tedy považována za mrtvou víru, protože v člověku bez lásky nemůže uskutečnit svůj účel.¹⁰⁵

Zkušenost lidí z katolické charismatické obnovy staví římskokatolickou církev před určitě otázky, které vyžadují odpovědi. Vzniká tu potřeba objasnění, zda zde nedochází ke konfliktu s katolickou naukou, podle které byl Duch svatý udělen již při svátosti křtu a biřmování. Sullivan to vysvětluje tak, že křest jako takový v sobě zahrnuje jak teologický, tak zkušenostní význam. V teologickém smyslu lidé přijali Ducha ve svátostné iniciaci, kdy šlo o reálné udělení Ducha, zatímco ve zkušenostním jde o vstoupení do vědomé zkušenosti Ducha. Vysvětlením tedy je, že lidé Ducha přijali ve křtu a objektivně jím byli naplněni při biřmování, avšak při reálném „křtu v Duchu“ zkušenostně a subjektivně přijali to, co jim objektivně bylo uděleno ve svátostech.¹⁰⁶

Druhým základním symbolem života v Kristu, zprostředkovaného Duchem, je pro katolickou církev eucharistie. V eucharistii je Kristus zpřítomňován skrze Ducha svatého.¹⁰⁷ Svátost eucharistie je považována za zjevení Páně. Je považována za svátostnou přítomnost Krista a jeho spásy v podobě pokrmu a nápoje. Eucharistie je chápána jako Kristova oběť zpřítomněná Duchem, který se dává církvi jako proměněný chléb a víno. Je vnímána jako duchovní pokrm a nápoj.

V souvislosti s dílem Ducha svatého se vyzdvihuje také jeho role posvěcovat. V posvěcení vidí Coffey nejdůležitější úkol, který má Duch svatý v církvi a ve světě. Tímto úkolem není nic jiného než vést muže a ženy ke Kristu a spojovat je s tím, kdo je nazván svatým.¹⁰⁸ Zvěřina chápe posvěcení jako spásné Boží jednání skrze Krista a v Duchu svatém, které skrze víru a z milosti přináší osvobození z hříchu a vnitřní obnovu.¹⁰⁹ Posvěcení tedy souvisí se spásou, vysvobozením z moci hříchu, znovuzrozením, darem synovství v Kristu a zejména přebýváním Ducha svatého v jedinci jako v chrámu. Nicolas definuje posvěcení jako spojení stvořené osoby s Duchem svatým. Posvěcení je pro něho spojení se všemi třemi Osobami v Duchu

---

¹⁰⁵ DULLES, A. *Víra a zjevení*, s. 119.

¹⁰⁶ Srov. SULLIVAN, F. A. *Charizmy a charismatická obnova*, s. 69.

¹⁰⁷ Srov. LaCUGNA, C. M. *Trojčinné tajemství Boha*, s. 197.

¹⁰⁸ Srov. COFFEY, D. *Did You Receive the Holy Spirit When You Believe?*, s. 113.

¹⁰⁹ Srov. ZVĚŘINA, J. *Teologie Agapé II*, s. 231.

svatém, v němž je stvořená osoba i po tomto spojení od nich odlišná.¹¹⁰ Nejde tedy o hypostatické spojení, tzn. o spojení lidské a božské přirozenosti jako u Krista. Je to milost, která „jakožto vnitřní zdroj božského života nás připodobňuje k Otci, jakožto osvěcující nás připodobňuje k Synu a jakožto zahrnující všechny dary nás připodobňuje k Duchu svatému.“¹¹¹ To znamená, že tato milost, která nás připodobní Duchu svatému a sjednotí nás s ním jako s tím, kdo je „zosobněnou Láskou Otce a Syna, zosobněným trinitárním přátelstvím, tím, v němž se Otec a Syn dávají jeden druhému a kterého dávají nám. V tomto daru spočívá svatost jakožto naše účast na svatosti Boží.“¹¹² To znamená, že tato milost nás skrze působení Ducha, který byl poslán, aby uskutečnil posvěcení lidí, vtahuje do společenství celé Trojice a ukazuje na neoddělitelnost Božských Osob v každém díle.

Zvláštním prostředkem k přijetí a rozvoji stavu posvěcení v životě člověka, podle nauky římskokatolické církve, jsou svátosti a liturgie.

4.1.2. Duch svatý a jeho přítomnost v liturgii a svátostech

Druhý vatikánský koncil vyzdvihuje roli Ducha svatého v liturgii. Podle koncilu se v liturgii, zejména ve svaté eucharistické oběti, koná dílo našeho vykoupení. Liturgie tak přispívá k tomu, aby věřící svým životem vyjadřovali a zjevovali ostatním Kristovo tajemství a skutečnou povahu pravé církve.¹¹³ Pro Dolistu je liturgie místem, kde „*Duch svatý mimořádným způsobem zpřítomňuje zmrtvýchvstalého Krista. Právě prostřednictvím liturgie se lidé stávají současníky spásonosných Božích skutků.*“¹¹⁴ Římskokatolická církev učí, že Duch svatý je přítomen v liturgii dvojím způsobem stejně tak jako v dějinách spásy. Duch je jednak zárukou přítomnosti Krista ve svátostech, jednak vede zúčastněné k pochopení této přítomnosti.

II. vatikánský koncil v liturgii vidí vrchol, k němuž má směřovat činnost církve a zároveň zdroj, z něhož vychází její síla.¹¹⁵ Liturgie je chápána jako místo, kde je věřící přetvářen v chrám Ducha svatého a kde je posilován ke schopnosti hlásat evangelium.

---

¹¹⁰ Srov. NICOLAS, J. H. *Bůh v Trojici*, s. 219.

¹¹¹ Tamtéž, str. 219.

¹¹² Tamtéž, str. 219.

¹¹³ Srov. SC 2.

¹¹⁴ DOLISTA, J. *Věřím v Ducha svatého*, str. 47.

¹¹⁵ Srov. SC 10.

Koncil také zdůrazňuje fakt, že konáním liturgie církev pokračuje v díle spásy. Ježíš poslal apoštoly hlásat evangelium a tato zvěstovaná dobrá zpráva, měla být provázena obětí a svátostmi, které jsou koncilem považovány za centrum liturgického života.¹¹⁶

Biblický slovník definuje svátosti jako „*Kristem nařízené vnější a viditelné znamení, jimž se veřejně uskutečňuje a zaslibuje vnitřní a duchovní požehnání.*“¹¹⁷ Slovo *svátost* (lat. sacramentum) je termín, kterým Vulgáta překládala řecké slovo *mysterion*, později používané *mysterium* (tajemství), které v NZ označovalo něco, co nebylo zjeveno v SZ. Později se tento termín začal užívat pro označení té části křesťanské nauky, která byla nejvíce tajemná a nepochopitelná. Reformovaný teolog Berkhof vysvětluje, že tento termín původně ve starověku označoval finanční kauci při občanskoprávním sporu, uloženou na posvátném místě. Straně, která soudní při prohrála, částka propadla jako *sacramentum*, které bylo považováno za posvátné, protože posléze bylo obětováno bohům.¹¹⁸ Vítězné straně peníze byly vráceny. Později se tento výraz používal i pro označení přísahy římských vojáků císaři. Ještě později byl označením jakékoli přísahy. „*Tyto představy se pak později spojily, čímž daly vzniknout pojetí posvátného obřadu, který v sobě zahrnoval i určitou přísahu věrnosti.*“¹¹⁹ Zvěřina vysvětluje, že svátosti je třeba chápat jako viditelná znamení milosti, kterou v církvi působí Duch svatý.¹²⁰ Je to znamení milosti, kterou Bůh skrze ni uděluje. Píše: „*Jsou to základní životní projevy církve jako tajemného Kristova těla.*“¹²¹ Římskokatolická církev učí, že prostřednictvím svátostí je člověk účasten na pokračujícím Kristově díle spásy. Člověk skrze ně přijímá a je účasten svého posvěcení i posvěcení světa.

Svátosti jsou považovány za „účinná znamení“, které v člověku působí proměnu a umožňuje zvláštní setkání s Bohem. Tridentský koncil o svátostech hovoří tak, že udílí milost, kterou obsahují, a působí „*ex opere operato*“. Jinak řečeno, působí samy o sobě, na základě objektivního úkonu samotného. Svátosti značí Bohem udílenou milost, kterou symbolizují a kterou předávají „*ex opere operato*“. Jsou chápány jako prostředky ospravedlnění, posvěcení a spásy. Jejich závaznost spočívá v tom, že jsou

---

¹¹⁶ Srov. SC 6.

¹¹⁷ BRUCE, F.F. at all. *Nový biblický slovník*, str.. 981.

¹¹⁸ Srov. BERKHOF, L. *Dějiny dogmatu*, s. 116.

¹¹⁹ BRUCE, F. F. at all. *Nový biblický slovník*, str.. 981.

¹²⁰ Srov. ZVĚŘINA, J. *Teologie Agapé II* s. 249.

¹²¹ Tamtéž, s. 249.

ustanoveny samotným Kristem. Svátosti nemůže udělovat každý. Ten, kdo je uděluje, z hlediska jejich platnosti nemusí být ve stavu milosti. To znamená, že osoba vysluhující nemůže znehodnotit jejich účinnost. Pro platnost svátosti je důležitý postoj vysluhujícího kněze, který musí chtít a realizovat to, co chce a dělá církev.¹²² Berkhof upozorňuje na specifický význam a poslání každé svátosti. Svátosti křtu, biřmování a kněžského svěcení člověku vtiskují nezrušitelné znamení, zprostředkovávají člověku *character indelibilis*, což značí nezrušitelný charakter, a proto je nelze opakovat.¹²³ Vedle těchto tří svátostí jsou zde ještě svátosti eucharistie, smíření, manželství a nemocných.

Svátost křtu vodou provází křesťanskou praxi již od počátku existence církve. V římskokatolickém pojetí křtem je udělena milost *ex opere operato*, při které je člověk znovuzrozen, připojuje se k církvi jako tělu Kristovu a současně je očištěn od dědičného hříchu i všech hříchů osobních. Je posvěcen, získává účast na životě Trojice a stává se chrámem Ducha svatého.

Svátost biřmování je svátostí, ve které je skrze vkládání rukou a pomazání, věřícímu předáván dar Ducha svatého. Tato svátost má věřícímu zprostředkovat tutěž zkušenost, kterou prožili učedníci o Letnicích tzv. *křest Duchem*, když na ně sestoupil Duch svatý.

Ve svátosti biřmování jsou, podle Zvěřiny zahrnuta čtyři hlediska. Prvním je hledisko trinitární, ve kterém je věřící hlouběji začleňován do Božího života. Svátost zprostředkovává přítomnost Ducha svatého, poslaného Otcem a oslaveným Synem. Druhým je hledisko christologické. Věřícímu Duch svatý slíbený Kristem dává účast na díle spásy. Dalším je hledisko eklesiologické. Věřící svátostí získává dospělé členství v církvi, s nímž přijímá i odpovědnost a účast na jejím poslání. Posledním hlediskem je hledisko sakramentální, což znamená, že biřmováním je dokonáván křest.¹²⁴

V katolickém katechismu je biřmování nazýváno svátostí dospělosti. To znamená, že když křesťan duchovně dospěje, měl by žádat o dar Ducha svatého, který je vnímán

---

¹²² Srov. ZVĚŘINA, J. *Teologie Agapé II* s. 252.

¹²³ Srov. BERKHOF, L. *Dějiny dogmatu*, s. 207.

¹²⁴ ZVĚŘINA, J. *Teologie Agapé II*, str. 259.

jako posila ve víře.¹²⁵ Tento dar, který se uděluje formou vkládání rukou a pomazání, zpřístupňuje naplnění Duchem svatým. Je připomínkou vylití Ducha svatého, který sestoupil na učedníky o Letnicích. Římskokatolická církev učí, že prostřednictvím svátosti biřmování je věřící vyzbrojen mocí z výsosti ke svědectví a zvěstování evangelia. Účinky tohoto daru vedou k růstu nadpřirozeného života, duchovní plnosti a k posile ve víře a v duchovním boji.

Účastníci katolické charismatické obnovy jsou přesvědčeni, že zdaleka nejdůležitějším darem daným církvi je tento *křest Duchem* zprostředkovaný právě skrze svátost biřmování. Křest v Duchu chápou ve dvou rovinách či významech. V prvním jde o přijetí Ducha při svátosti biřmování. Ve druhém se jedná o vědomou zkušenost s Duchem jako výsledek procesu duchovního růstu. Když katoličtí charismatici hovoří o křtu Duchem, mají na mysli právě tuto subjektivní zkušenost.

Svátost eucharistie spolu s křtem tvoří nedílnou součást křesťanské bohoslužby. Eucharistie je považována za ústřední svátost křesťanského slavení, ve které je přítomný celý Kristus, včetně jeho díla spásy. Kristova přítomnost je nejen tělesná, ale i osobní. Eucharistie je považována za účinné znamení. V eucharistii má křesťan přístup k Otci skrze Krista v Duchu svatém.¹²⁶ Podle nauky římskokatolické církve dochází při eucharistii k tzv. „transsubstanciaci“ (předpodstatnění), proměně chleba a vína v tělo a krev Krista. Církev učí, že když kněz žehná a řádně pronáší slova Ježíšova ustanovení, dochází k metafyzické proměně v tělo a krev Krista. Pojem „metafyzická proměna“ je užit proto, že podle nauky dochází ke změně vnitřní podstaty, k proměně metafyzické substance.¹²⁷ V římskokatolickém pojetí je eucharistie obětí Kristovou, v níž se zpřítomňuje jeho smrt na kříži a Kristus se v ní dává církvi jako duchovní pokrm a nápoj.

4.1.3. Duch svatý jako dar a dárce darů

V katolické církvi je Duch svatý, tato třetí osoba Trojice, chápán převážně jako dar lásky Otce a Syna. Bůh je ve svém vnitřním životě láska, která je společná všem třem

---

¹²⁵ Srov. MED, O. *Katolický katechismus*, s. 95.

¹²⁶ Srov. DOLISTA, J. *Věřím v Ducha svatého*, s. 50.

¹²⁷ Srov. DUSING, M. L. *Církev*, s. 577.

božským osobám. Duch svatý je osobní láskou mezi Otcem a Synem. Duch svatý je osobní výraz tohoto obdarování, tohoto „být láskou“. Duch svatý je Osoba- láska, Osoba- dar.¹²⁸ „*Můžeme říci, že v Duchu svatém je vnitřní veskrze Darem, vzájemnou láskou mezi božskými osobami, a že skrze Duchu svatého existuje Bůh jako Dar.*“¹²⁹ Duch svatý je tím, kdo obnovuje a vnitřně sjednocuje církev, je Duchem sjednocení a shůry darovaná vnitřní jednota společenství.

Duch svatý je Otcovým darem. On jej seslal (Sk 2,33). Je také darem Krista. Ježíš jej zaslíbil svým učedníkům jako Přímluvce a Duchu Pravdy. Duchu udílí tím, že na své učedníky dechne (J 20, 22). O Letnicích je pak Duch svatý vylit na učedníky shromážděné v Jeruzalémě. Jan Pavel II. píše: „*Když bylo dokončeno dílo, které dal Otec Synovi na zemi vykonat, byl v den Letnic seslán Duch svatý, aby stále posvěcoval církev a věřící, aby tak měli skrze Krista v jednom Duchu přístup k Otci.*“¹³⁰ Toto vylití moci Duchu na učedníky shromážděné v Jeruzalémě umožnilo pokračování Ježíšova díla, které započal během své pozemské služby. O Letnicích byli učedníci zmocněni tím samým Duchem, který sestoupil na Ježíše při křtu v Jordánu. Tento příchod Duchu svatého byl naplněním zaslíbení daného Kristem, které dal svým učedníkům. O Letnicích apoštolové přijali tento dar jako moc z nebe k tomu, aby se stali účinnými svědky Ježíše Krista. Tito apoštolové, podle učení katolické církve, jej pak z Kristova příkazu předávali a předávají dál. „*Udělují Duchu ve křtu a vkládáním rukou, když sami byli o Letnicích tímto Duchem naplněni.*“¹³¹ Podle římskokatolické tradice k základnímu udělení Duchu dochází při křtu, ve kterém věřící dostávají „*závdavek Duchu*“ (2. K 1, 22). Ve svátosti biřmování je věřící účasten letniční události „*křtu Duchem*“. Katolická církev učí, že tento „*křest Duchem zde znamená rozvinutí počátku, který byl do člověka vložen křtem Kristovým, uvědomění a prožívání svaté skutečnosti, že jsme pokřtěni ve jméno nejsvětější Trojice a že jsme tělem Kristovým.*“¹³²

Dary Duchu, charismata, jsou chápána jako zvláštní rozvinutí darů, přijatých ve svátostech. „*Přítomnost Duchu svatého v křesťanu, církvi a ve světě je dynamická. Písmo tuto skutečnost vyjadřuje dvojitým způsobem, Duch je nám dáván a sám dává dary.*“

¹²⁸ Srov. JAN PAVEL II. *Dominum et vivificantem*, čl. 10.

¹²⁹ Tamtéž, čl. 10.

¹³⁰ JAN PAVEL II. *Dominum et vivificantem*, čl. 25.

¹³¹ ZVĚŘINA, J. *Teologie Agapé I.*, s. 187.

¹³² Tamtéž, str. 187.

*Dary jsou projevem jeho přítomnosti.*¹³³ Římskokatolický pohled na tyto dary se však v průběhu několika posledních desetiletí značně proměnil. Zatímco papež Lev XIII. považoval tyto dary za mimořádné, sice potřebné pro jednotlivce, ale nepatřící do struktury církve.¹³⁴ Druhý vatikánský koncil naopak tyto dary považuje za důležité pro fungování církevní struktury, kterou vidí jako charismatickou. Církev chápe jako společenství, ve kterém je každý od Boha obdařen nějakým darem nebo funkcí, kterou má v těle Kristově vykonávat. Duch svatý dává věřícím tyto dary zvláštní milosti, které je uschopňují k práci pro rozvoj církve.¹³⁵ Často však tyto dary dává do souvislosti s přirozeným nadáním člověka. Církev vybízí věřící, aby tyto dary přijímali s pokorou a vděčností, i když se jim někdy mohou zdát prosté a obyčejné.

Koncil samozřejmě připouští skutečnost, že Duch může darovat i mimořádná obdarování, zdůrazňuje však, že těch by se věřící neměli dožadovat nerozvázně. Připomíná také, že posouzení jejich pravosti i užívání v církvi náleží církevní autoritě, která je k tomu určena.¹³⁶ Obecně lze konstatovat, že v římskokatolické církvi dar Ducha je vnímán jako něco, co je zprostředkováno svátostmi skrze vkládání rukou církevní autoritou (v tomto případě biskupem) a co je životní zkušeností každého křesťana.

Ačkoli je dnešní římskokatolická církev mnohem více otevřená působení Ducha a zdůrazňuje důležitost charismat pro život křesťanského společenství, stále je na některých místech cítit nedůvěra a obava z projevů některých duchovních darů, které jsou vnímány jako něco, co může vyvolat napětí mezi institucionálním a charismatickým charakterem církve. Druhý vatikánský koncil si tento problém uvědomuje, reflektuje narůstající vliv charismatického hnutí a snaží se zaujmout postoj k této skutečnosti. Přináší návrhy církevního přístupu k těmto stále sílícím projevům Ducha. Připomíná, že tyto dary jsou pro církev důležité jako činitelé růstu a zjevování Kristova těla ve světě. Přes tento nesporně pozitivní postoj neskrývá však určité obavy z jejich možného zneužití. O charismatech říká, že jsou skutečně darem Ducha, a proto nemůže existovat rozpor mezi jejich vlivem v církvi a působením prostřednictvím

---

¹³³ ZVĚŘINA, J. *Teologie Agapé I.*, s.167.

¹³⁴ Srov. DM 19.

¹³⁵ Srov. LG 12.

¹³⁶ Srov. LG 12.

hierarchie.¹³⁷ „Jako nemůže existovat konflikt mezi různými formami působení Ducha, nemůže existovat ani rozpor mezi historickým působením Krista, vždyť založení církevní instituce je jeho přímým výsledkem, a působením Ducha svatého.“¹³⁸

4.2. Duchovní dary

Druhý vatikánský koncil mluví o charismatech jako o darech zvláštní milosti, které uschopňují věřící přijímat a realizovat úkoly potřebné pro rozvoj a růst církve.¹³⁹ Církev vybavuje charismatickými a hierarchickými dary Duch svatý, který ji také zdobí svými plody.¹⁴⁰ Každý věřící dostává od Boha svůj vlastní dar.¹⁴¹ Věřící jsou také vybízeni k tomu, aby pracovali podle svých darů pro dobro církve. Pastýři jsou zase vedeni k tomu, aby tyto služby a charismata laiků uznávali a spolupracovali s nimi.¹⁴² Prohlášení koncilu naznačuje trend směřující k širšímu chápání služby v církvi. Jeho učení o charismatech také ukazuje jistý rozchod s dřívějším chápáním charismat jako mimořádných darů, které Duch svatý udílí jen ve výjimečných případech. Nicméně o těchto mimořádných darech mluví v tom smyslu, že se nemají nerozvázně žadat a věřící by od nich neměli domýšlivě očekávat ovoce apoštolských prací.¹⁴³

Zvěřina charismata chápe ne jako zvláštní dar, ale jako umocnění darů přirozených či nadpřirozených silou přítomného Ducha svatého.¹⁴⁴ Charisma vnímá jako něco, co může povýšit i přirozené dary do nové roviny. Podle něho tak například přirozená vloha k rozumnosti může být umocněna v hlubší poznání a charismatické slovo. Skutečný charismatický rozměr darů vidí v jejich užití ke službě.

Katolíci zapojení do charismatické obnovy přisuzují charismatům životní význam pro budování společenství církve jako tajemného těla Kristova. Rozhodně je nepovažují za něco okrajového či náhodného. Sullivan mluví o potřebě umět rozlišit charismata a charismatickou činnost. Charisma je darem milosti, zprostředkovatelem milosti, které

---

¹³⁷ Srov. LG 7.

¹³⁸ DOLISTA, J. *Věřím v Ducha svatého*, str. 67.

¹³⁹ Srov. LG 12.

¹⁴⁰ Srov. LG4.

¹⁴¹ Srov. LG 10.

¹⁴² Srov. LG 30.

¹⁴³ Srov. LG 12.

¹⁴⁴ Srov. ZVĚŘINA, J. *Teologie Agapé I*, s. 181.

vstupuje do charismatické činnosti.¹⁴⁵ „*Charismata přidávají novou dispozici k činnosti, pro kterou byla udělena.*“¹⁴⁶ Podle něho tento „dar milosti“ předpokládá určité přirozené schopnosti, které však rozvíjí. A pro toto zprostředkování milosti je považuje za charismatické. Z výše uvedených slov vyplývá, že tyto „zvláštní milosti“ nelze označit za přirozené talenty, i když je do jisté míry předpokládají. Oboje jsou sice dary od Boha, ale způsob jejich získávání je odlišný. Talenty člověk dědí, ale milost získává jako dar. Tato slova ukazují, v jaké šíři je chápána oblast duchovních darů v katolické církvi. Na jedné straně tu jsou dary milosti, které rozvíjí přirozené schopnosti člověka a umožňují mu službu v církvi, na druhé straně tu jsou „mimořádné dary milosti“, které jsou svou povahou nadpřirozené a které stojí zcela mimo rámec prvně jmenovaných.

Sullivan se pozastavuje nad tím, že právě tyto nadpřirozené dary, které účastníci II. vatikánského koncilu označili jako mimořádné, účastníci charismatické obnovy pokládají za běžné.

V následujících oddílech se budu věnovat jen některým z devíti darů Ducha, které apoštol Pavel zmiňuje ve svém listě do Korintu a těmi jsou dary jazyků, dary prorockví a dary uzdravování.

4.2.1. Dar jazyků (glosolálie)

Věřící napříč všemi denominacemi se shodnou v tom, že každý duchovní dar je Duchem svatým dáván pro růst a prospěch jednotlivců i celé církve. Katolická církev připouští, že i když modlitba v jazycích nemá přímý charakter služby, značně přispívá k rozvoji

a obnově modlitby vůbec. Tento druh modlitby je považován za nový jev, avšak stojící mimo liturgii. To znamená, že církev tuto modlitbu, spíše než do shromáždění a liturgie, zasazuje do soukromí a do ticha. Římskokatolická církev nepochybuje o hodnotě a významu, který má tento druh modlitby pro jednotlivce, ale je opatrná v hodnocení jejího významu a místa ve shromáždění. Na jedné straně nechce „zhášet Ducha“, ale na druhé straně říká, že vše je třeba konat v náležitě důstojnosti a podle řádu.

---

¹⁴⁵ Srov. SULLIVAN, F. A. *Charizmy a charismatická obnova*, s. 12.

¹⁴⁶ Tamtéž, s. 13.

Pro většinu charismatických církví, a to platí i pro katolickou charismatickou obnovu, je typické přesvědčení, že každý křesťan, který byl „pokřtěný Duchem“ může promluvit v jazycích. Dar jazyků je považován za znamení tohoto křtu. Mluvením z chrámu těla věřícího tak ukazuje Duch svatý, že zde přebývá jako osoba. Jak ale tomuto daru rozumět? Dar jazyků je chápán především jako dar, pomoc pro modlitbu. Apoštol Pavel píše: „*Kdo mluví jazykem, buduje sám sebe*“ (1 K 14,4). Na jiném místě říká, že „*Modlím-li se jazykem, duch můj se modlí*“ (1 K 14,14). To znamená, že při modlitbě v jazycích se modlí „můj duch“. Duch svatý dal do lidského ducha dar, který je určen pro Boží chválu, modlitbu, prosby, přímlyvy atd. Modlitbou v jazyku člověk buduje sám sebe. Mluví v duchu tajemství (srov. 1 K 14,2). Modlitba v jazyce také pomáhá člověku při modlitbách, kdy neví přesně, jak se za danou věc modlit. A tehdy platí: „*Vždyť my nevíme, jak a za co se modlit, ale sám ten Duch se za nás přimlouvá vzdechy, které nelze vyjádřit slovy*“ (Ř 8,26). Jak bylo už výše zmíněno, existuje velmi úzký vztah mezi křtem v Duchu a jazyky. Jazyky jsou obecně považovány za znamení toho, že člověk byl Duchem „naplněn“.

S darem jazyků úzce souvisí dar výkladu. Apoštol Pavel mluví o výkladu jako o jednom z charismat (1 K 12,10), o který by měli usilovat všichni, kdo hovoří jazyky. Výklad však není možné považovat za jakýsi překlad jazyků. Je duchovně inspirovanou řečí, podobnou prorocství. Mluvení jazyky jako takové je podřízeno prorokování, ale pokud je doprovázeno výkladem, je mu rovnocenné. Sullivan na základě své zkušenosti z charismatické obnovy říká: „*Mluvení v jazycích s následným výkladem můžeme chápat jako prorocství vyslovené ve dvou etapách. Mluvení v jazycích naznačuje, že Pán chce společenství něco říci a výklad je slovo, které chce Pán skupině konkrétně oznámit. Přijímá se stejným způsobem jako prorocství.*“¹⁴⁷

4.2.2. Dar prorocství

Klíčovými slovy pro lepší pochopení tohoto charismatu jsou slova apoštola Pavla, který učí: „*Kdo však prorokuje, mluví lidem k budování, povzbuzení a útěše. Kdo mluví jazykem, buduje sám sebe, ale kdo prorokuje, buduje církev*“ (1. K 14,3-5). Prorocství lze chápat jako Duchem inspirovaná sdělení v jazyce, kterému člověk rozumí. Jsou určena k budování víry, povzbuzení, usvědčování, útěše atd.

---

¹⁴⁷ SULLIVAN, F. A. *Charizmy a charismatická obnova*, s. 154.

Zvěřina přesvědčen, že v současné době prorocká služba a prorocké poslání ožilo v nové formě a nové síle. Prorocké slovo vidí jako osvobozující a ekumenické, které hledá způsoby, jak odstranit překážky mezi jednotlivými církvemi. Skutečný cíl prorockého daru vidí v obrácení člověka, budování církve a oslavě Boha.¹⁴⁸ II. vatikánský koncil chápe církev jako kněžský, ale i prorocký lid. O církvi mluví jako

o Božím lidu, který má účast na Kristově prorockém poslání tím, že o něm vydává živé svědectví.¹⁴⁹ Když katolická církev mluví o účasti na prorockém poslání (úřadě), má na mysli prorockství jako svědectví vlastním životem a svou vírou. „*Použití výrazu prorokování zde však nemá ten samý obsah jako prorokování prostřednictvím daru prorockství, který jako udělená milost není daná všem, ale jen některým členům církve.*“¹⁵⁰ Katolická církev rozlišuje mezi účastí na prorockém úřadě Krista, který charakterizuje celý Boží lid, a mezi povoláním být prorokem. Sullivan to vysvětluje tak, že dar prorockství může člověk od Boha dostat příležitostně, aniž by byl povolán za proroka. Svůj výklad opírá především o texty Starého zákona. Podle něho člověk, který byl povolán za proroka, obdržel dar, který určil celý jeho život a stal se dominantní úkolem celého jeho života. Jako příklad uvádí proroky Izajáše, Ezechiela, Jeremjáše, Ámose atd. Oproti tomu v Písmu se objevují příběhy, které vypráví o tom, že lidé byli uchvázeni prorockým duchem. Tito lidé sice v určité situaci prorokovali, nebyli však povoláni za proroky (srov. Nm 11,25).¹⁵¹

Podle Sullivana právě na tento typ prorokování myslí apoštol Pavel, když píše do Korintu a vybízí věřící, aby „*dychtili po duchovních darech, zvláště pak po tom, aby prorokovali*“ (1 K 14,5).¹⁵² Píše: „*Zdá se nepravděpodobné, že by Pavel všechny pokládal za proroky.*“¹⁵³ Podle něho Pavel vybízí věřící k připravenosti pro to, že každý z nich může příležitostně přijmout prorocké vnuknutí jako příspěvek k budování společenství. Ve svém názoru vychází z přesvědčení, že ne každý může mít všechny dary. Pavlovo přání, aby všichni prorokovali, vidí spíše jako vyjádření úcty k tomuto daru.

---

¹⁴⁸ Srov. ZVĚŘINA, J. *Teologie Agapé I*, s. 191.

¹⁴⁹ Srov. LG 12.

¹⁵⁰ SULLIVAN, F. A. *Charizmy a charizmatická obnova.*, s. 98.

¹⁵¹ Srov. Tamtéž, s. 98.

¹⁵² Srov. Tamtéž, s. 104.

¹⁵³ Srov. Tamtéž, s. 103.

S darem proroctví také souvisí dar rozlišování duchů, který umožňuje člověku rozlišit, zda jde o slovo pocházející od Boha, či z lidské duše.

4.2.3 Dar uzdravování

Jak Zvěřina podotýká „*nemoc těla a duše, není Božím záměrem.*“¹⁵⁴ Připomíná, že Ježíš Kristus procházel celou Galilejí, učil v jejich synagogách, hlásal evangelium království a uzdravoval každou nemoc (srov. Mt 4,23). Ježíšovo uzdravování jako vyjádření jeho lásky k trpícím a chudým dává do souvislosti s přicházejícím Božím královstvím. „*Duch svatý působí nadále v církvi účinné znamení Kristovy lásky a volá církev k trpícím.*“¹⁵⁵ Podle Zvěřiny jde především o svátost nemocných. Dar uzdravování vidí i v pomoci při hledání smyslu života v depresích, frustracích apod. Připomíná, že největší nemocí lidstva je ztráta víry v Boha.¹⁵⁶

Katolická charismatická obnova se na dary uzdravování dívá trochu z jiného úhlu pohledu. Podle Sullivana si značná část katolíků, zejména v posledních letech, začala uvědomovat význam nesvátné modlitby za uzdravení. Podstatou této modlitby se stala živá víra v Boží moc uzdravit všechny nemoci.¹⁵⁷ Tuto víru nevidí jako výsledek nějaké teologické úvahy, ale jako výsledek zkušenosti lidí. Charismatické uzdravení chápe jako znak budoucího vítězství nad smrtí. Podle něho je předzvěstí vykoupení, vzkříšení těla, které Bůh dává svobodně a které věřící očekává v budoucnosti. Charismatické uzdravení považuje za znamení, které Bůh člověku uděluje zadarmo, ale které se nedá samozřejmě nijak předvídat, jestliže je On sám nám nějakým způsobem nezjeví. Je přesvědčen, že ze způsobu, jakým Ježíš uzdravoval během svého působení na zemi, nelze vytvořit princip, na základě kterého by věřící měl postupovat. Tvrzení, že Ježíš uzdravil každého, kdo ho prosil s vírou, odmítá. Píše: „*Omyl tohoto tvrzení spočívá v tom, že nebere v úvahu jedinečný charakter krátkého období Ježíšovy veřejné činnosti jako období znamení, které ohlašují příchod království a útok proti satanové moci.*“¹⁵⁸ Toto období považuje za dějinně neopakovatelné, a proto nepřenositelné do naší doby.

¹⁵⁴ ZVĚŘINA, J. *Teologie Agapé I*, s. 193.

¹⁵⁵ ZVĚŘINA, J. *Teologie Agapé I*, s. 193.

¹⁵⁶ Srov. Tamtéž, s. 193.

¹⁵⁷ Srov. SULLIVAN, F. A. *Charizmy a charismatická obnova.*, s. 165.

¹⁵⁸ Tamtéž, s. 175.

5. SROVNÁNÍ

V této kapitole bych se ráda zabývala srovnáním letniční a charismatické teologie a jejich učení o Duchu svatém. Již na první pohled lze odhalit řadu rozdílných, ale i shodných prvků. Značné rozdíly se ukazují zejména v učení o svátostech a v učení o církvi.

Největší rozdíl v pneumatologii obou církví nacházím v oblasti nauky o svátostech. Tento rozdíl nespočívá v počtu či způsobu vysluhování svátostí, nýbrž v celé jejich koncepci a chápání jejich účinnosti. Obecně lze říci, že katolická církev přijala za svou koncepci svátostí jako „účinných znamení“, které jsou skrze přítomného Ducha svatého, zprostředkovatelé milosti a působí „*ex opere operato*“. Tyto svátosti jsou považovány za nezbytné pro život církve i jednotlivce. Katolická církev jich zachovává sedm a patří mezi ně svátost křtu, biřmování, svátost kněžství, svátost smíření, pomazání nemocných, svátost manželství, večeře Páně. V protestantském prostředí je chápání svátostí odlišné, i když ne vždy jednotné. Jak se liší přístup jednotlivých církví, tak se liší i přístup jednotlivců. Zatímco v počtu uznávaných svátostí (večeře Páně, křest) panuje jednota, jistou nejednotu lze nalézt v chápání jejich významu. Co se týče charismatických církví, tak lze konstatovat, že většina jejich členů nepřistupuje k těmto svátostem (obřadům) jako k něčemu, co by působilo samo o sobě a bylo objektivně nositelem milosti. Jsou spíše vnímány jako obřady symbolizující to, co již bylo Kristem skrze Ducha svatého v životě věřícího uskutečněno. Příkladem může být křest, který není vnímán jako moment, kdy je člověk očištěn a znovuzrozen, ale jako vstup znovuzrozeného člověka do smlouvy s Bohem. Svátosti jsou spíše chápány jako vnější projevy vyznání, což ale samozřejmě neznamená, že by jim nebyl přisuzován patřičný význam.

Významný rozdíl panuje také v pojetí církve, zejména v pohledu na její strukturu a s ní související službu jednotlivých věřících. Zatímco v římskokatolickém pojetí je uplatňován model hierarchického uspořádání církve, v charismatických církvích nacházíme převážně model komunitní. Obě církve shodně zdůrazňují jednotu společenství jako těla Kristova sjednoceného v Duchu svatém, avšak se liší v pojetí této jednoty. V katolickém prostředí je tato jednota dávana více do souvislosti s jednotou

instituční. Druhý vatikánský koncil její vyjádření vidí ve vysluhování a přijímání svátostí, vyznání víry a jednotě vedení. Oproti tomu letniční církve zdůrazňují, že podstata jednoty je duchovní záležitostí. Za primární je zde považován vztah člověka k Bohu, vztah k církvi a ostatním křesťanům je sekundární. Přestože letniční církve zdůrazňují individuální stránku víry, prvek společenství má svůj nezastupitelný význam. Člověk je prostřednictvím svého vztahu s Bohem veden do církve jako společenství Božího lidu, kde od Boha přijaté dary nachází svá vyjádření. Církev je místem, kde věřící mají uplatňovat své dary, je společenstvím Ducha ve vztazích vzájemného budování. Vztah k církvi jako Božímu lidu se přímo odvíjí od osobního vztahu s Bohem. Jinak řečeno, existuje přímá úměra mezi vztahem k Bohu a vztahem k jeho lidu. Pouze ve společenství s druhými může člověk duchovně růst a pouze společně mohou vyžít v komunitu, na které může být zjeven Kristův charakter. Charismaticky pojatá církev je společenstvím znovuzrozených jedinců, kteří jsou Duchem svatým vedeni k jednotě, spolupráci, vzájemné službě a službě světu. Duchovní jednota vzniká vnitřním sjednocením skrze Ducha svatého, který vede jednotlivce do církve jako těla Kristova, a tak vytváří celek.

Rozdíly mezi katolickou a letniční církvi lze identifikovat i v pohledu na dary Ducha. Nutno však podotknout, že tyto rozdíly jsou zřetelné pouze mezi letniční a tradiční katolickou církvi, ne mezi letniční a katolickou charismatickou obnovou. Zde se pohledy na křest i na dary Ducha sjednocují. Rámcově panuje shoda mezi oběma církvemi v pohledu na charismata jako dary milosti, které věřícím umožňují vstupovat do služby potřebné pro růst a rozvoj církve. Dary jsou milosti, kterými Bůh požehnal svou církev, a proto veškerá sláva musí připadnout jemu. Obě církve se shodují v tom, že tyto dary udílí Duch svatý. Společný je pro ně také důraz na skutečnost, že dary nemají budovat pouze jednotlivce, ale celé společenství. Pro obě církve rovněž platí přesvědčení, že dary jsou lidem dávány jako dar a o jejich rozdělení rozhoduje Bůh. Člověk si je nijak nemůže zasloužit. Současně s dary Ducha je také zdůrazňována láska jako největší dar. Letniční učí, že plnost Boží lásky člověk přijímá při křtu v Duchu svatém. Lásku, které rozumí také jako daru Ducha, ale spíše ji vysvětlují jako motivující sílu, metodu či cestu, na níž jedině lze sloužit dary. Katolická církev vyjadřuje v podstatě totéž, i když jinými slovy. Duch svatý chápán jako dar lásky Otce a Syna. Duch je osobní láskou mezi Otcem a Synem. Zdá se, že jedině rozdíly je možné postřehnout v pohledu na způsoby udílení těchto darů a jejich rozsah. V katolické církvi

jsou dary Ducha chápány v mnohem širším rozsahu. Předně, charismata nejsou považována za něco, co by bylo možné omezit nějakým výčtem. Za charismata považují jak nadpřirozené dary Ducha, tak i dary související s přirozeným nadáním člověka, které Duch svatý silou své přítomnosti umocňuje a povyšuje do nové roviny. Oproti tomu, když letniční hovoří o darech Ducha, mají na mysli nadpřirozené duchovní dary, o kterých píše apoštol Pavel ve svém listu do Korintu. Způsob udílení těchto darů nepřichází skrze svátosti, ale skrze víru a na základě modlitby, někdy také prostřednictvím vkládání rukou. Jejich jedinou podmínkou a předpokladem je víra a touha po nich.

ZÁVĚR

Žijeme v době, ve které církev zakouší mocné působení Ducha svatého po celém světě. Miliónum věřících je tak umožněno prožít novou a dynamickou zkušenost, o které někteří mluví jako o opakování apoštolských časů. Právě růst charismatického hnutí nutí některé církve, aby přehodnotily svůj dosavadní přístup k této třetí osobě Boží a pokusily se nově porozumět Duchu, který je bezprostředně přítomný v lidských životech a církvi. Mnohé církve si začaly uvědomovat svůj dluh v oblasti teologie, který mají vůči osobě a dílu Ducha svatého. Sám Duch svatý svým působením ve světě nutí církve podívat se na tuto oblast novými očima.

Jak jsem zmínila již v úvodu, cílem mé práce bylo seznámit se a podrobit studiu vybrané texty letničních a katolických teologů z oblasti pneumatologie. V souladu se zamýšleným postupem jsem se nejprve věnovala spisům letničních a evangelikálních teologů, posléze jsem přistoupila ke studiu děl římskokatolických teologů, včetně oficiálních církevních dokumentů. Jako členka letniční církve mě také zajímala zkušenost katolické charismatické obnovy. V závěrečné části jsem pak všechny získané poznatky porovnávala.

V první části své práce jsem se nejdříve věnovala Duchu svatému jako jedné z osob Boží Trojice a tomu, jak je tato trojiční teologie pojímána letničními, evangelikálními a římskokatolickými teology. Přestože jsem se tohoto tématu dotkla jen zlehka, lze říci, že mezi citovanými autory církví panuje shoda. Pravdou ovšem zůstává, že trojiční teologie je mnohem více rozpracovaná katolickými teology a že letniční se touto oblastí příliš nezabývají. Dále jsem se zabývala pojmem Duch svatý ve Starém a Novém zákoně a jeho základním významovým rozsahem.

V ústřední části své práce jsem se zaměřila na osobu a dílo Ducha svatého a na jeho pojetí letniční a římskokatolickou teologií. Ačkoli se obě církve v pohledu na osobu a dílo Ducha převážně shodují, lze nalézt rozdíly, které je vzájemně oddělují. Prostudováním všech materiálů jsem došla k závěru, že podstatný rozdíl spočívá především v určitém objektivismu katolické teologie. Ten se projevuje především v jejím přístupu ke svátostem. Římskokatolická církev považuje Boží milost udílenou ve svátostech za dar, který přichází k člověku objektivně zvnějšku. Letniční naopak svátosti (obřady) považují spíše za vnější projevy vyznání. Důkladným srovnáním

teologického učení obou církví lze identifikovat ještě jeden významný rozdíl, a tím je jejich přístup k církvi jako tělu Kristovu. Zatímco římskokatolická církev více zdůrazňuje potřebu hierarchické struktury církve, letniční upřednostňují její komunitní formu. Toto odlišné pojetí spočívá v rozdílném pohledu na instituci jako takovou. Katolická církev vidí církevní instituci jako potřebnou, má-li být křesťanská služba efektivní a zasáhnout širší společnost. Letniční oproti tomu zdůrazňují význam charismatického aspektu církve a její institucionální stránku ponechávají stranou. Usilují o širší zapojení laiků do života společenství, kde každý má možnost sloužit podle svého obdarování a podle toho, k čemu ho Pán vede. Po druhém vatikánském koncilu obdobné pojetí církve začalo objevovat i v římskokatolickém prostředí. Zejména koncilem zmiňované všeobecné kněžství, na jehož základě jsou věřící zapojováni do života i služby církve, nápadně připomíná letniční koncept církve jako společenství věřících, sjednocených Duchem svatým a sloužících podle svých obdarování.

Při srovnání učení letniční a katolické teologie jsem došla k závěru, že oba přístupy mají více shodných než rozdílných prvků. Mým předpokladem bylo, že materiály, které jsem pro srovnání zvolila, povedou k výsledkům, které budou více konfrontační, než jakými nakonec byly. Výsledné poznatky vedly k závěru, že i přes zdánlivé rozpory obě církve k sobě mají velmi blízko.

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

LG – Věřoučná konstituce o církvi / Lumen gentium

GS – Pastorální konstituce o církvi v dnešním světě / Gaudium et spes

SC – O posvátné liturgii / Sacrosanctum concilium

SEZNAM LITERATURY

- BARTOŠ, F. M. et al. *Čtyři vyznání*. Praha: Komenského evangelická bohoslovecká fakulta, 1951. ISBN neuvedeno.
- Bible. Český studijní překlad*. Praha: Nakladatelství KMS, 2009. ISBN 978-8086449-62-3.
- BERKFOF, I. *Dějiny dogmatu*. Praha: Návrat domů, 2003. ISBN 80-7255-077-2.
- BOICE, J. M. *Základy křesťanské víry*. Praha: Návrat domů, 1999. ISBN 80-7255-005-5.
- BRUCE, F. F. et al. *Nový biblický slovník*. Praha: Návrat domů, 1996. ISBN 80-85495-65-1.
- CALVIN, J. *Institutes of the Christian Religion*. Vol. 1. Philadelphia, The Westminster Press 1973, s. 157. Ex McROBERTS, K. D. *Svatá Trojice*. In HORTON, S. M. et al. *Systematická teologie*. Albrechtice: Křesťanský život, 2001, s. 153–185. ISBN 80-7112-069-3.*
- COFFEY, D. *Did You Receive the Holy Spirit When You Believe?* Milwaukee: Marquette University Press, 2005. IBSN neuvedeno.
- DOLISTA, J. *Věřím v Ducha svatého*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2002. ISBN 80-7192-576-4.
- DULLES, A. *Víra a zjevení*. In Fiorenza, F. S.; Galvin J. P. *Systematická teologie I*. Brno: CDK, 1996, s. 167-209. IBSN 80-85959-07-0.
- DUSING, M. *Církev*. In HORTON, S. M. et al. *Systematická teologie*. Albrechtice: Křesťanský život, 2001, s. 539-579. ISBN 80-7112-069-3.
- FAHEY, M. A. *Církev*. In Fiorenza, F. S.; Galvin J. P. *Systematická teologie II*. Brno: CDK, 1998, s. 91-164. IBSN 80-85959-267.
- JENNEY, T. *Duch svatý a posvěcení*. In HORTON, S. M. et al. *Systematická teologie*. Albrechtice: Křesťanský život, 2001, s. 411–433. ISBN 80-7112-069-3.
- LaCUGNA, C. M. *Trojčinné tajemství Boha*. In Fiorenza, F. S.; Galvin J. P. *Systematická teologie I*. Brno: CDK, 1996, s. 167-209. IBSN 80-85959-07-0.
- LIM, D. *Duchovní dary*. In HORTON, S. M. et al. *Systematická teologie*. 2001. Albrechtice: Křesťanský život, 2001, s. 469 –501. ISBN 80-7112-069-3.

- McGEE, G. Historické pozadí. In HORTON, S. M. et al. *Systematická teologie*. Albrechtice: Křesťanský život, 2001, s. 15–44. ISBN 80-7112-069-3.
- McLEAN, M. Duch svatý. In HORTON, S. M. et al. *Systematická teologie*. Albrechtice: Křesťanský život, 2001, s. 392–409. ISBN 80-7112-069-3.
- McNAMEE, J. J. *The Role of the Spirit in Pentecostalism*. Universität Tübingen, 1974. IBSN neuvedeno.
- McROBERTS, K. Svatá Trojice. In HORTON, S. M. et al. *Systematická teologie*. Albrechtice: Křesťanský život, 2001, s. 153–185. ISBN 80-7112-069-3.
- MED, O. *Katolický katechismus*. Pardubice: Česká katolická charita, 1984. IBSN neuvedeno.
- NICOLAS, J. H. *Syntéza dogmatické teologie I*. Praha: Krystal, 2003. IBSN 80-85929-58-9.
- NOVOTNÝ, A. *Biblický slovník*. Praha: Kalich, 1956. IBSN neuvedeno.
- PRINCE, D. *Základy křesťanského života*. Příbram: Postilla, 2006. IBSN 80-86442-37-3.
- SULLIVAN, F. A. *Charizmy a charizmatická obnova*. Bratislava: Serafín, 1998. IBSN 80-88944-01-5.
- TORRANCE, T. F. *The Trinitarian Faith*. London: Continuum International Publishing, 2003. IBSN neuvedeno.
- ULONSKA, R. *Duchovní dary*. Albrechtice: Křesťanský život, 1991. IBSN neuvedeno.
- VINCENT, A. *Plná moc duchovních darů*. Mělník: Juda, 2010. IBSN 978-80-87239-15-5.
- WHITEHEAD, CH. *Katolická charismatická obnova*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2010. IBSN 978-80-7195-2039.
- WYCKOFF, J. Křest v Duchu svatém. In HORTON, S. M. et al. *Systematická teologie*. Albrechtice: Křesťanský život, 2001, s. 435–466. ISBN 80-7112-069-3.
- ZVĚŘINA, J. *Teologie Agapé I*. Praha: Scriptum, 1992. IBSN 80-85528-19-3.
- ZVĚŘINA, J. *Teologie Agapé II*. Praha: Scriptum, 1994. IBSN 80-85528-20-7.

Elektronické zdroje

Lev XIII. *Divinum illud munus*,

http://www.vatican.va/holy_father/leo_xiii/encyclicals/documents/hf_l-1897.

xiii_enc_09051897_divinum-illud-munus_en.html (accessed Jan 11, 2012)

Církevní dokumenty.

JAN PAVEL II. *Dominum et vivificantem*. Praha: Zvon, české katolické nakladatelství a vydavatelství, 1997. ISBN 80-7113-204-7.

Dokumenty 2. vatikánského koncilu. Praha: Zvon, 1995. ISBN 80-7113-089-3.

*sekundární citace

Abstrakt

MARATOVÁ, M. *Srovnání pneumatologií křesťanských církví*. České Budějovice 2012. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra Pedagogiky. Vedoucí práce Doc. Mgr. J. Vokoun Th.D.

Klíčová slova

Duch svatý, duchovní dary, pneumatologie, církev, křest v Duchu, posvěcení, svátost,

Tématem této práce je porovnání pneumatologie letniční a římskokatolické církve. Cílem práce je shrnout, porovnat a zhodnotit poznatky získané studiem textů letničních a římskokatolických teologů. Úvodní část je pojednáním o Duchu svatém jako třetí osobě Boží Trojice, další kapitola se věnuje pojmu Ducha svatého ve Starém a Novém zákoně a jeho významovému rozsahu. Ústřední část tvoří kapitoly zaměřené na základní témata, biblická východiska i důrazy těchto pneumatologií. Závěrečné kapitoly se zaměřují na vyhodnocení získaných poznatků a akcentování shod a rozdílů.

Abstract

The comparison of christian churches pneumatology

Key Words

The Holy Spirit, Spiritual Gifts, Pneumatology, Church, Baptism in the name of the Holy Spirit, Sacrament, Sanctification

This diploma thesis focuses on the comparison of the Pentecostal movement and Roman Catholic Church Pneumatology. The objective is to summarize, compare and evaluate knowledge obtained by studying texts written by Pentecostal and Roman Catholics Theologians. The Introduction part focuses on the concept of the Holy Spirit as the third member of the Trinity, next chapter is dedicated to the Holy Spirit in the Old Testament and New Testament and His semantic range. The chapters in the main part concentrate on the fundamental themes, biblical thesis and both Pneumatology. The conclusion summarizes acquired knowledge and highlights similarities and differences.